

A4880.

m. 664.

A. Windi 1794 webruaril

Aadu Windi Katekismus

TABLE des articles contenus dans ce numéro.

MAMMIFÈRES.	Les deux côtés de la Médaille	
Portrait d'un mémoire sur le Myrmecophaga capensis, lu à la Société philomatique par le citoyen Geoffroy,	par François de Neufchâteau,	386
ENTOMOLOGIE.	Vers sur le prix de Poésie oublié par l'Institut, par Th. Desorgues,	390
Observations sur les organes de la génération de l'Inle applati, par le citoyen Latreille,	CONTE. Pélois et Mésili,	395
CHYMIE.	SPECTACLES.	
Moyens d'obtenir la baryte pure, par les citoyens Fourcroy et Vauquelin,	L'Original,	403
Extrait d'une lettre du cit. Louwerenburg, au cit. Vanmons,	NOUVELLES LITTÉRAIRES. Lycée des Arts,	405
MÉTÉOROLOGIE.	Cabinet de J. Gessner,	410
Lettre du cit. Duonesne, professeur d'Hist. naturelle, au citoyen Millin,	Sociétés Belares des Sciences, Manuscrits de Shakespear,	413
MÉDECINE MILITAIRE.	Société d'Agriculture d'Amsterdam,	418
Extrait d'un avis sur les moyens de conserver ou de rétablir la santé des troupes à l'armée d'Italie,	Instruct. publique en Hollande,	420
MÉCANIQUE.	Fête de Lavoisier,	421
Mémoires sur différentes questions de la science des constructions publiques et économiques, par le cit. Aubry,	Fête de la Liberté,	ibid.
LITTÉRATURE GRECQUE.	LIVRES DIVERS.	
Les vingt-quatre livres des choses incroyables de l'île de Thulé, par Antonius Diogenès, traduits par J. B. C. Grainville,	Sciences et Arts. Histoire de l'Académie des Sciences,	422
POÉSIE ERSE.	Journal de l'École polytechnique,	423
La Chasse de Fingal,	Sciences. Philosophical Transactions, 1795,	424
LITTÉRATURE.	Géométrie. De Fortia. Traité de progressions par addition, ou des séries algébriques, etc.	425
Discours prononcé par le cit. Montucla à l'install. de l'École centrale de Seine et Oise,	Astronomie. Eratosthenis Cataterismi, etc.	426
BEAUX-ARTS.	Astronomical observations, etc. 1794,	427
Musique. Essai sur la propagation de la Musique en France, par J.-B. Leclere,	Connaissance des temps; 1796 à 1797,	428
MÉLANGES.	Botanique. A. Gouan. Herborisations des environs de Montpellier,	429
Lettres inédites de Peirase,	Médecine. G. Bache. An inaugural experimental dissertation, etc.	430
Couplets,		431

488 E. Rull.
ma 667

Wnsa Sutterusse Katekismus,

Lühhidelt

**Pühhä Kirja perrä ärrä-
selleteru, nink Kristusimisse nink
Kostmissse. kombel kokkosäetu.**

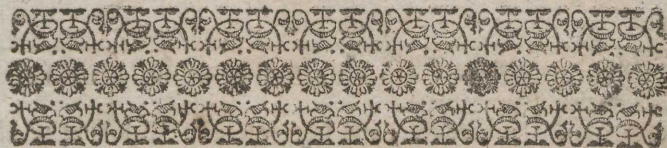
**Summalalle Aurous, nink temmä
Larto=Ma Roggodusse Tullus.**

Cum Gratia & Privilegio Sac. Imper. Majest. Rusf.

R J G A.

Vey Gottlob Christian Frölich. 1787.

1.

Siina näet' eggä Päivä ni paljo Onnetust ja mõn-
da Willitust sündiwät, nink Innimissi ärrä-
koolwat, kustas se tullep?

Puust.

Jer. 2, 19. Sinno Kustus labhap sinno, nink siino älleasimine
nühkep sinno.

2. Kustas Pat tullep?

Temmä ei tulle mitte Jummalast, enge tullep (1) Kuru-
ratist, ke eesmäit om Partu tennu. (2) Innimissest henn-
nesest ke henda hääl Melel lass-p Kurraht Patu sisse
hukkutada nink kihhotada.

Lam. 3, 5, 5. Siina ei olle mitte üts Jummal, kel Wallatus
Mele peräst om, Kurei ei püüsi mitte sinno man.

1 Mos. 22, 4, 5, 6. Sis üttele Siing Naiste wasta: Teie ei sa
loht ärräkoolma, enge Jummal ütšep, et Jummal Päiwäl teie
sest (ärräkeeltu Puust) söte, sis amwatas teie Silmi illes,
nink teie sate ollema ötte kui Jummal, nink teedmä Hääd
nink Kurja. Nink se Naiste kaise, et sest Puust hä oli sümwä
nink et temmä kaunis oli nääd, nink himmostik Pa, targas
teggemä, nink wot temmä Witiast nink söte, nink and omma le
Wihheie ka sest: Nink temmä söte.

Rom. 5, 12. Nida kat labbi äite Innimisse Pat Alma sisse om
tulnu, nink Partu labbi Surm, nida om ka Surm sisse Inni-
miste päle labbi tulnu, kumman nemmä kll omma Partu tennu.

1 Jan. 2, 8. Ke Partu teep, se om Kurraht; Sesi Kurraht patu
kup Mgimisset.

3. Mes om Pat?

Kit mes Jummalakässu wasta om, olgo et meije sebdä

2 2

Hääd,

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

37186

Hääd, mes meile kästu om, mahhajättäme, ehk seddä ärräkeestu Kurja teme.

1. Jan. 3, 4. Eggäüts, se Pattu teep, se teep ka illelohut. Nink Pat om illelohut.

4. Mitmasuggune es Pat om?

Kattesuggune: Perris-nink Teggo, Pat.

5. Mes Perris Pat om?

Se om üts Pudus figest Hääd, nink Käändminne fige Kurja pole, läbbi ihhoitko Sündmisse meije eesmäts si Wannambist perrändeu.

Rom 5, 18, 19. Nida kui ütte Pattu perräst Hukkatus om tulnu kike Innimiste päle, nida om ka läbbi ütte Diguise Eho Diguise tulnu kike Innimiste päle. Eest öise nida kui läbbi ütte Innimisse Wallatusse paljo Pattatid om sanu, nida jawa ka läbbi ütte Sönnu Wötmissesse paljo Digebid.

Sam. l. 5, 7. Dätse, winna olle patilkkust Semnest sündinu, nink minno Emma om minno Pat-u sissen sanu.

6. Mes om Teggo, Pat?

Mes meije eggä Päiwä Mõtte, Sönnu nink Teggo, dega Jummalä Kästu wasta teme.

Matt. 15, 19, 20. Sdämest willewa wälä kurga Mõtte, Sapminne, Abbt-Ello-Rikantune, Portus, Wargus, kawol Innimist, Teotus. Ne omma ne Ussa, kumma Innimist pärretämä.

Matt 12, 36. Minna üttele teile, et Innimisse peäwä Urwo andma Koho Päiwäl, eggäütest tühjätsest Sönnast, mes nemmä omma pasatanu.

7. Mes meije tenime Pattuga?

Jummalä Wihha nink Nuhklust, ajalikko Surma nink iggawest Hukkatus.

Rom. 2, 8, 9. Meile, kumma Dõttet el kuse, enge kuulwa illelohut, Wain nink Wihha. Oht nink Hädda ille fige Innimisse Henge, se kurga teep.

8. Kuis meije hendä sest Nuhklustest woime pästä? Läbbi õige Käändmisse Pattust.

Ezech. 33, 11. Mi tööst kumminna ellä, ütles Jummal: Minule et olle mitte Melehä Jummalawallato Surmast, enge et se Jummalawallato hendä tänds omma Teest nink elläs.

9. Mirtus Tükki es sis Pattust-Käändmisse mannu wajja omma?

Kats Tükki (1) Kabbimeminne nink haige Meel ille Pattu (2) Üst Kestusse sisse; Kumma perrä sis, kut Suggu, ullep se wastne Kuulminne, ehk Eho Parandus.

Mark. 1, 6. Käändke hendä Pattust nink usuge Urwo-Dopust. Matt. 1, 8, 10. Käändke diget Pattust-Käändmisse Suggu. Kirwes om ka jo pantu Pu Jure külge: Eggäüts Pu nink, kumb hääd Wihha ei kanna, saap mahha rasotus nink Tulle heidetus.

10. Kas woip Inniminne omma Pattu Kabbitse da, kui temmä neid ei tunne?

Ei woi mitte. Pattu Sündminne peap Kabbimisse een käimä.

Jer. 8, 6. aibap Jummal: Reddäke ei olle, se omma Kestust peap Kabbitsemä, nink ütlemä: Mes se minna idle?

11. Kustas Pattu tutras?

Jummalä kumme Kästust.

Rom. 1, 20. Läbbi Säduisse om Pattu Sündminne.

12. Kes om neid kumme Kästu andnu?

Jummal essi.

13. Kelles temmä neid andnu?

Kigille Innimistille.

14. Kenne läbbi es tämmä neid and? Läbbi Mose, omma Sullase.

15. Kus temmä neid and?

Ennen, Sinai Mäe pääl. 2 Mos. X. 1, 19, 20.

16. Ütle mulle sis eddimäst Kästu?

Sinnul ei peä mitte müid Jummalid olle ma minno een.

17. Mes se om?

Meije peäme Jummalat ülle fige Aija peljämä, ar-
mastama nink uskma, ehk temmä päle loortma.

8 Mes meije se eddimärsse Kässu perrä
peäme teggemä?

Meije peäme (1) Jummalat ligä Aija ülle peljämä,
se om: Sest et temmä meid figin Paigun ndep, ei peä
meije mitte Kurja teggemä. Ent kui meije Nörluffest
essime, ei peä meije enne rahhul ollema, kui meije Jum-
malast olleme Armo sanu.

Hebr. 2, 1. Sis belläkem niid, et meije seddä Toortust mahha ei
lätta, temmä hengusse sisse tulla nink et uskme meid perrä ei sä.
1 Mos. 19, 9. Josef üttel: Kuis peäs minna sis seddä suurt
Kurja teggemä nink Jummalat wasta patma?

Mat. 16, 7. Sis tullt Peetri Weelde J. Eusse Söma, kui
temmä temmä wasta üttel: Enne kui Kllas saap kirgma, saat
sinna minno kolm förd ärräsaigma. Nink temmä läts wälä
nink il hallofaste.

Meije peäme (2) Jummalat fige ülle armastama.

3 Mos. 10, 12. Mo nääd, Israel, wäs püwäp JESUS
sinno Jummal sinust? Kut ennege, et sinna Jffandot omma
Jummalat peljät, et sinna fige temmä Te sissen läht nink te-
dä armastat, nink et sinna orjat Jffandot omma Jummalat,
riigest Söamest, nink riigest Hengest.

Meije ei peä (3) minki mi päle, kui ütfindä Jum-
mala päle, omma Totust pannema.

Sam. 8, 46, 2, 3. Jummal om meije Totus nink Wäggel üt wäega
man ollem Abbi Häädä sissen. Severäst ei peljä meije mitte,
ehk kui sin hukka lääd, nink Wäe kesset Wäere wofusse.

Jer. 17, 7. Duniä om se Wees, se Jffandot päle fulge om, nink
tel Jffandot temmä Totus om.

Meije peäme (4.) Kannatussen nink Häädän kanna-
talikko ollema.

Jer. Käb. 3, 26, 31. Hä selle, kewalk om, nink Jffandot Onnikust
odan; sest temmä ei waiwa nink ei kurbasta Jnnimisse mitte
Süddämeist.

Meije

Meije peäme (5.) ikkes Süddämeist maddala ollema.
1 Pet. 5, 5, 6. Piddäge Maddalust kinni, sest Jummal pannep
Körfi wasta, ent Maddalille annap temmä Armo; Sis allan-
dage hendä niid Jummala wäggewa Käe alla, et temmä teid
üllendäs ommal Aial.

Meije peäme (6.) waitlema Jummalat temmä Olle-
misse nink Tahm ss: perrä opma tundma.

Jan. 17, 3. Se om se igawenne Elio, et nemmä tundwa sinno,
ainust töttelikko Jummalat, nink seddä sinna ollet lähätänu,
J. Eust Kristus.

19. Mes Pat om se eesmärsse Kässu wasta?

1. Kui Jnniminne weidi, ehk kohhalt middäke Jum-
malast ei tija, ei ka tahha oppeda.

2 Kor. 4, 3. Kui meije Armo Oppus om kinni kattetu sis om
se neide sissen kinni kattetu, kumma hukka sawa.

2. Kui Jnniminne ilma Jummala Peljota julgede
päle ellip.

1 Tessal. 5, 1. Kut nemmä sawa ütlemä: Wääd om Rahho nink
ei olle Häädä; sis saap Ar. kirkminne ällitfelt neide päle tullema,
ötse kui hallo rastejalla Wäie päle.

3. Kui Jnnimissel Jummalast nink jummaliklust As-
just Melepahha nink Artätulgästäninne om.

Jiob. 21, 11, 14, 15. Jummalawallato ütewä Jummalasta wasta:
Taggana meist ärrä, meije ei tahha sinno Teest middäke tedä.
Mes om se Kigewäggewänne, et meije seddä peässeme orjama?
Ehk, mes Hääd es meist om sest, et meije seddä appheikame?

4. Kui Jnniminne hendä effi, ehk muid ilmiikku Aju,
ennäm armastep kui Jummalat.

5. Kui Jnniminne seddä Nuwo, kumb Jummalalle
ütfindä sunnis anda, sellä annap, kelle se ei sunni. Kui
om: Palgid pallema, Kolu Pühhi appheikama, säetul
Niul umbusselikuid Toortusti wima, Ma. Emma ehk
Ma. Allusid orjama; mönd Paika ehk Puid Mötsän
pühhäst piddämä, nelle wahhest Toortust pannema, ehk
Kahja teggemä.

114

3 Mos.

5 Mos. 4, 15. 19. Hoitt: häste omma Henge. sest teije ei olle üttele Säbbe nännu tol Päiväl, kui JESUUS Tulle sissest teiega pajat. Horekbi-Mee pääl. Et sinna ka omme Siimi illes ei tösta. Teiwa pole nink näet Päivä, nink Kuud, nink Sähte, nink kil Takwa Wäkke, nink tagganet ärrä, nink kummarat neid, nink oriat neid. kumbe Jssand sinno Jummal figelle Mah-wale Takwa al om saadnu.

Jan Urov 19, 10. Nink miina fatte mahha se Engli Jalga ette, tedda kummarbama nink temmä öttel mulle: Kae, ärrä teffe tedda mitte: Minna olle sinno, nink sinno Wellile nink neide Kaas-Sulline, kummil JEsusse Tunnistust om: Kummarba Jummalat.

Ezel 20, 27. 28. Seperräst-könnele, sinna Jannimisse Lats, Israell Koaga nink üle neile: Mida üttele Jummal se JESUUS: Teife Wannamba omma: minno weel enuambaste laitnu; Sest kui miina neid se Ma sisse olli minna, kumma üle minna omma Kat olli illes töstnu, et minna neie tedda annas: Kun nemmä üttele kõige Kengas ehl jänneba Du näida, sääl ohwritsiwa nemmä omme Ohwid, nink waiwä sinna omme wainollko Andid, nink siiteluwa sääl omma maggusat Haisu, nink wal-lima sääl omma Kehia.

6. Kui Jannimisse Willisuffen Pannatalil ei olle.

Jer. Kolb. 3, 19. Mes nurrä ep Jannim-ne omman Ellu, nink Mees üle omma Pattu (Kubelusse)? Moudlem ärrä omme Teid, nink otsekem (neid) läbbi; Nink kaantem herbdä JESUUS pole.

7. Kui Jannimisse Süddämen nink Keiwin löel om, nink maib henne wasta ärräpöllep.

20. Ütle mulle töist Käffu?

Sinna ei pea mitte JESUUS omma Jummalä Minne kurjaste pruukma? Sest JUMMAL ei tahha tedda mitte nuhtlemat-ta jättä, se temmä Minne kurjaste prugip.

21. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pehämä nink armastama, et meije temmä Minne man ei wannu, ei neä, ei näho,

ei

ei wölfi, ei ka petta; enge peäme tedda Eige Hädda sissen appiheikama, pallesma, kitmä nink tennäma.

22. Mes meije se töise Käffu perrä peäme reggemä?

Meije peäme (1.) Jummalat Eige Hädda sissen appi-heikama, kui omma Jummalat nink Kristusse läbbi ärrä-leppiteru Essä.

Sam. 8, 50, 16. Heika minno Uppi Hädda sissä siis tahha minna sinno ärräpäst, nink sinna peat minno kima.

Meije peäme (2.) ussinaste nink Süddämäst, öigen Ussun Kristusse sisse, Jummalat pallesma.

Lut. 18, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. JEsus üttele Moisi: Könnet, et illes wasta om Päiwul piddäda, nink kunnate ei pea ärräwäss mä nink üttele: üte Sundia olli ütten Eiman, se es peitlä Jummalat, nink es häbbene Jannimist. Ent üte last Naine olli ka se samma Eina sissen: Nink se tulli temmä manna, nink üttele: Pästä minno minno Wastapannelest. Nink temmä es tahha kawwa mitte. Ent perräst üttele temmä essi Kenne mar: Ehl minna kbi Jummalat ei peitlä, nink üttele Jannimist ei hoit. Ent sissä, et sesamma Käff minno waiwap, siis tahha minna tedda pästä et temmä wimäte ei tulle, nink waiwap minno. Siis üttele se Jssand: Kuulge mes se illesohrone Sundia teiep. Es siis ka Jummal peäs pästima omme ärräwallitsetuid, kumma S nink Pälvä temmä pole tännitawä, nink peäs piklämeleline neide illes ollema? Minna ütle teije, temmä saap neid pea pästima

Jan 16, 23. 24. Töttelikkult, töttelikkult minna ütle teije: Mes teije eäle Essäst sate pallesma minno Dimmel, tedda saap temmä teije andma. Sennä Wast ei olle teije middäke pallesmu minno Dimmel: pallege, siis sate sama, et teije kööm täwwe-lit om.

Meije peäme (3.) Jummalat Eige Jhho nink Henge Häreggemiste cest tännämä.

Koloss. 3, 17. Kil mes teije eäle tete, Sömma ehl Teggoga, tedda teije kil Jssanda JEsusse Dimmel, nink tännäge Jummalat nink Essä läbbi temmä.

Meije peäme (4.) ikkes, ka Kristin nink Williesuffen, Jummalat itinä.

Evreef. 5, 18, 19, 20. Sage täüs Waino, nink pajatage toine töffe seän Paulust nink Kristusse kuust, nink naimolikkuiß Paulust: Paulle nink mänse Jssandalle ommau Eöämen: Nink tennäge ikkes tige cest meije Jssanda Jesusse Kristusse Himmel, Jummalat nink Eßä.

23. Mes Pat om se töise Kässu wasta?

1. Kui Jnniminne Häddä Pesho verräst jummalikko Eöteret ei tunnista, ehk kohhalt ärräsalgap.

Mat. 10, 2, 31. Ke minno illestunnistap Jnnimiste een, sebdä tahha minna ka illestunnistada omma taiwaste Jssä een. Ent ke minno ärräsalgap Jnnimiste een, sebdä tahha minna ka ärräsalgata omma taiwaste Jssä een.

2. Kui Jnniminne ütte jummalapeliglikko Elo, ehk waiß Kristusse Luulikmiß Hädiß arwaw.

Mat. 25, 45. Eötelikkalt, minna kiele tesse: Mes tesse ei olle tennu üttele, neibe tige wädhembide seäst, sebdä ei olle tesse ka minnole tennu.

3. Kui Jnniminne Umbussan Jummalata Uemo Pepingo päte Kristusse siffen ei möde, hendä seft ei römußta, nink s st ei pürowa ossalikkus saba.

4. Kui Jnniminne Häddä siffen Latten Mötten tahh-p hukka minnä, d se kui es olles ütteke Jummalat, teä wöß erwitada.

Mat. 51, 12, 13. Minna, minna olle teige Römußtata: Keel sinna sis olle, et sinna Jnnimissi pelgät. Kumma so peäwä kuoma? Nink Jnnimisse Latti, kumma omma kui Hein? Nink unnetat äwä sebdä Jssandat, se sinno om tonu, ka Latwast wäiß iaotap, nink pohjandap Maad? Ent sinna pelgät eggäpälwä Waiwasta Wihha, kut temmä ette wörtap ärräriku. Kohhes Waiwasta Wihha idäp?

5. Kui Jnniminne hendä weel Jummalata Uemuß römußap, ehk temmä käl awwalikkun nink wallisejan Pattu-Duassen elläp.

Low

Law. 2, 50, 16, 22. Jummalawallato wasta ütles Jummal: Mes sinna minno Eädußid arwat, nink wörtat minno Pepingut omma Su sisse? Kumma sinna so Karriamist wihlat, nink hebdät minno Eöanna henne tabe. Kul sinna ütte Warräst näet, sis Josef sinna temmäga, nink sinul om ütß Mouu Abbi-Elio Miksbega. Omma Sund loffet sinna Kurja palatada nink sinno Keel kōnneley Kawwalust. Jnen palatot sinna omma Welle wasta, nink omma Emma Poiga teotat sinna. Sebdä teet sinna, nink minna olle waiß, sis mödelet sinna minno sinno särätse ollewat; ent minna tahha sinno nuhhelda, nink tahha sebdä sinno Silmi ette sädä. Mötiege tälle se päle, tesse, kumma Jummalat ärräunnetate, et minna (teid) ütseförd ärrä ei siffo, nink ei olle ütteke Pajstiat ennämb.

6. Kui Jnniminne Jummalata, Jesusse nink se pühhä Kolmainouße Nimme ilmaßtata mälletäp, pühhä Saakramente awwustamatta Su sisse wörtap, ehk kohhalt neidega wannup nink ommale Lähhembälle Kurja sduwaw.

7. Kui Jnniminne ilmaßtata, ehk Harjotusseft, ehk Kawwalaste wannup nink neäp.

Mat. 23, 9, 14. Ürrä harjotago mitte omma Sund wandma, nink pühhä (Jummalata) Nimme (Äsiata) mälletämä. Eest öste kut ütß Sullane, sebdä saggedaste lahbutas toneta ei olle, nida ei wol la se, se saggedaste wannup, nink Jummalata Nimme (Äsiata) mälletäp, Pattust puhhas olla. Ke saggede wannup, se teep saggede Pattu, nink Willitus ei sa temmä Moia päält mitte ärrälämä. Kul temmä wannup, nink ei moita sebdä mitte sis teep temmä siffti pattu. Nink kui temmä moisaap, nink pöllep sebdä ärrä, sis teep temmä lattewera Pattu. Ent kui temmä tühjaste wannup, sis ei olle temmä ommete ilma Pattuta, temmä Moia saap ragedaste nuhheldus.

8. Kui Jnniminne hääl Meiel Palwust ei peä, ehk siffti ilma moistamatta sebdä teep.

Mat. 6, 7. Kui tesse Palwust peäte, sis ei peä tesse mitte palto lpbhisema, kui Dagaana. Eest nimmä mödelewa hendä kuultus sawat omma Pallopalatamisse perräst.

9. Kui Jnniminne Jummalat teotap

3. Moß

3 Mos. 24, 6. Kä Issanda Nimme teotap, se peäs Surma fool-
ma, kíl Koggedus peäs kedda Riivvega heitma.

10. Kui Jnmininne nõijup, lousup, Sola puhhup, ehk
Nõidu, Tundside nink Lausside wan Abbi õisip.

5 Mos. 18, 10, 11, 12. Sinno seän ei peä mitte lõtáná, keda omma
Põssa ehk Lüttárt lassip lãbbi Valle minná, ehk Tundja, ehk
Kaeja, ehk Laussa, ehk Lummaia, ehk Reid, ehk Arvotelleja,
ehk Wõihu, ehk keda Koolist küssip. Sest keda kedda teep, se om
Issandal üks hirmus Vissi

3 Mos. 19, 11. Teise ei peä hendá mltte kãánná Tundside pole,
nink ärge küsside mitte Wõihust, et teid neist ärrá ei pärretetá:
Sest minna olle se ISSAND, teise Jummal.

3 Mos. 20, 6, 7. Kui hendá kus Heng Tundside pole kãánp, et tem-
mä neide perrá vordup, sís tabha minna omma Palgei sesam-
ma Henge Wasta sãvá nink tabha kedda temmä Rahvast ärrá-
hãetãvá. Seperrast pühãandãge hendá, nink olge pühã, sest
minna olle ISSAND, teise Jummal.

11. Kui Jnmininne hendá waas pannep, nink ei olle
mitte.

Watt. 23, 27, 28. Sãddá teise Kirjatundsidele nink Wartsferille, tei-
se Mõgia, kumma ollete ärráwabarü Saada saarnatse, kumma
wallãst kíl filosofate palstwa, ent sisset omma nemãã tãús
Kõõla-Luid, nink kgesuggust Kõõust. Nõu: ka teise, wallãst
ollete kíl waa nõttã Rahwa een, ent sisset ollete tãús Kawwa-
kust nink Kurust.

12. Kui Jnmininne antu Hã cest Jummalat ei tãnnã,
enge arway kedda sõlle Onne päle.

1 Mos. 2, 2. Israel ei tabha mitte ledá, minno se ollewat, se tem-
mãse annap Wõisa, Wina nink Hõ, nink et minna tãlle paljo
Sõbbebat nink Rõida olle andnu, mes nemmã Paali Numusta-
nisse päle omma kullutanu.

13. Kui Jnmininne Wõisa Hullaminnemist nink
muud Rahio Wurrati nink Nõidu Süüß arway, kumma
jo Jummal meije Wattu perrãst waid sega nuhtlep.

Maag. 1, 9, 10. Teise odate kíl paljo, nink nãste weidi saap
nink ehk teise kedda kíl kõõdo wle, sissi pilla minna kedda kíl
ärrá (kui Agganõ.) Winkperrãst, ütlep Issand Zebaoor?

Seperr-

Seoerrãst, et minno Kõõda ni tãhãã saisap, nink eggããts rüh-
hiõ omma Kõõa pole. Seperrãst om Taimas teise ülle omma
Kõõtet kinal piddãnu, nink Ma omma Wõisa; Wink minna olle
Põõdã heiganu ülle Ma nink Wãe, ülle Wõise, Wina, Hõ, nink
ülle lige mes Wãast tullep, ka ülle Jnminisse nink Lõpra, nink
ülle lige Kãe Waima.

Mal. 1, 9, 10. Seperrãst ollete teise ka ärrãwãnnõtu, et teil kíl
Kãe al tãhãã lõppep, sest teise pettãte minno kíl. Ent wige kíl
Kõõnnã minno Lerrã Witu sisse, et minno Kõõa sissen Sõiti om,
nink kãege minno se sissen, ütlep se Issand Zebaoor, weel es min-
na teise ei sa Taima Wõid illes awwama, nink Jnminist Wõ-
jalt mahha kãõdama

24. Urle mulle Kolmandat Kãsku?

Sinna peat pühãã Pãiwã pühãandãmä.

25. Mes se om?

Meije peãme Jummalat peããmã nink armastama,
et meije Juttast nink Jummalã Sõõnã ärrá ei põlle, enge
peãme kedda pühãhãß piddãmä, hããl Meel Kõõlma nink
õpma.

26. Mes meije se Kolmanda Kãssu perrã
peããmã teggemã?

Meije peãme (1.) Pühãã Pãiwã nink muid kalli
Pühã pühãhãß piddãmä.

2 Mos. 10, 9, 10. Mõtte Pühãã Pãiwã päle, et sinna kedda
pühãandãt. Kõõs Pãiwã peat sinna Lõõõ teggemã, nink kíl
omma Wõisa tallitama; Ent saitsnel Pãiwãt om Issanda sinno
Jummalã Hengãnnisse Pãiwõ: sís ei peä sinna üttele Lõõõ teg-
gema, ei sinap Wõig, ei ka sinno Lüttãr, ei ka sinno Sullane, ei
ka sinno Wãhtõk, ei ka sinno Lõpras, ei ka sinno Wõras, se sís
sinno Wãrãjan om.

Meije peãme (2.) Jummalã Sõõnã hããl Meel Kõõl-
ma, nink hããl Meel se sisset Jummalat nink hendã essi
õpma tundma.

Hebr. 1, 4, 25. Holtsem tõtne tõist Wãamissega Armo nink Hã-
teggõde pole: Wink ärrãatõkem mitte mahha omma Kõõõ-
dust, nida kui mõnne Wõis om, enge maamõõsekem tõine tõist.

Wink

Mink sebdä pallo ennämbeste, et teise näete Päiwä lähhüde tullewat.

Meije peäme (3) eigest Süddämeist; pühädmä Jum- mala Sönnä perrä ellädä.

Jak. 1, 12. Olge Sönnä Teggia, nink ärge olge mitte Kuulla ürsindä, kummaga teise hendä essl ärräpättäte.

Meije peäme (4) omma Süddäme Rõmu nink Hengust Jummalä sissen Kerkusse läbbi otsma.

27. Mes Par om se Kolmanda Kästu wasta?

1. Kui Jnniminne Pühhä-Päiwä nink mud säetu Pühhi Edeggemisse, Ostmisse nink Mäimisse, eh? Laisko- lemisse, eh? Liig, Sögi nink Jogi, Mängmisse nink Sanismisse, eh? muido nisugguste Ustuga Oisa sadap.

2 Mos. 31, 12. Hoitke minno Hengämisse Päiwä, ject et temmä teil pühhä om, Kä tebdä et pühhändä, se peap Sarma kol- ma: Ke ütte Eödb selfammal (Päiwäl) teep, selfamma Heng peap ärrähäetetämä temmä Rahwa seäst.

Kui Jnnimissel Jummalä Sönnä päle Himmo ei olle, Juttussel wallato Kõmbel nink Häddäcä ärräjäp, hendä ka hääl Mäläl ei lasse oppetada.

Euf. 10, 16. Ke teid kulep se kulep minno; Mink se teid ärräpõ- lep, se põllep minno ärrä; En: se minno ärräpõlep, se põllep sebdä ärrä, se minno om lähhäcämu.

3. Kui Jnniminne ei päiwä Jummalä Sönnä perrä ellädä.

Ezel. 33, 30. 33. Mink sinna Jnnimisse Lats sinno Rahwas paja- tap sijnust Salnu neal nink Koa liise een, nink ütlev tõine tõl- se wasta: Tulge, pallem, nink kuulgem, mes Jffand ütlev.

Mink nemme sawa sano mannu tullemä, Kozgobusse sisse, nink sinno een isäma, kui minno Rahwas, nink sawa sinno Sönnä kuulma, ent nemmä ei sa midäke seperrä teggemä Enge ehk nemmä kül lähhedäit sinnoaga sawa palatama, sissi saap neide Süddä nelde Kästu perrä täimä Ent sinna saat neil ollema kui ütte hä Mängo-Mihhe kaunis nink hähäletinne Laul Ent kui se saap tullemä, (nätsse se tullep,) sis sawa nemmä tundma, et Proweet neide seän om omu.

28. Üclg

28. Üclg mulle neljändat Kästu.

Sinna peät omma Essä nink omma Emmä aurustama, et sinno Kästi häste täüp, nink sinna lawwa ellät Ma pääl.

29. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pejäwä nink armastama, et meije omme Wannambid nink Essandid ärrä ei põlle, ei ka riuhasta; enge peäme neid aurustama, neid orja- ma, neide Sönnä wõdema, nink neid armsas nink ausas piddämä.

30. Reddäs sinna siin wõistat Essä nink Emmä Timmega?

Ei ürsindä minno ihho ilko Essä nink Emmä, enge ka Essälät nink Ammäkäcä, Uijä nink Ammä, Perre, Wan- nambid nink Hõlekandid, minno Oppetajat, Kerk Es- sandat, Kool-Meistrit, minno Essandid nink Emanandid,

31. Mes sinna neilesammule se neljändä Kästu perrä peät teggemä?

Minna peä neid aurustama, neid orjama, Eige Häga neide Käe man ollema, neid liise Ustuga sissen, kumma Jum- mala nink temmä Sönnä wasta ei olle, kuulma, nink neid armsas nink kallis piddämä.

Sir. 3, 9 10. Aurusta omma Essä Eö nin? Sönnuga, et tem- mät Jummissä sinno päletullep. Sest Essä Jummitamine teep katille Maju, ent Emmä Wandmine kispud neid mahha.

Kol 3, 10. Latsse olge sõnuwõtlikko Wannambille kigtr Ustun: Sest se om JESUS MELE RE RÄT.

Rom 13, 12. Eggäuts Heng o go illembille allahetkist, kummit Wolmuust temmä ülle om; Sest illemkät ei olle, kui eintege Jummalast nink kan illembid om. ne onma Jummalast säe- tu. Kä näüd illembide wasta pannep, se pannep Jummalä Sädeisse wana. Ent kumma wasta pannewa, ne sawa Kõhto- Sönnä heane ille.

Ap. Teg. 5, 29. Jummalat sijnis ennämb kuulda, kui Jnnimist.

32. Mes

32. Mes peäwä Wannamba, Ülembä, Oppetaja
nink Effanda sestamarje Kässu perrä
teggemä?

Nemmä peäwä ussinaste omme Laste, Allambide,
Kuulside nink Perre eest Pastorst piddämä, neidesammu
ihholikko nink waimolikko Danistust orsma, et nemmä
woissi rahholikkust ellädä, tigen Jummalä Peljun nink
Aluwun.

Eweef. 6. 4. Wannamba ärge lihhotage omme Lasti Wihhale,
enge kaswatage neid Kariitamissen nink Effanda Mannitse-
missen.

1 Tim. 5. 8. Kä Ommatside nink estärrälkkust omma Kobbos
Rahwa eest ei holitse, se om ussu äräsalgnu, nink om kurjemä
Umbustiat.

33. Mes Pat om se neljäändä Kässu wasta?

1. Kui Wannamba omme Lasti lastwa üles lastwaba
kui Töprid, neid Kariitamissen nink Effanda Mannit-
semissen ei kaswata, neid ka omma kurja Elloga pahans-
dawa.

2. Kui Ülembä nink Kerk-Effanda Süddämest ei ho-
litse, et tige Nija eest Jummalä Peljus nink Digus
Rahwa sean wois wallitjeda.

3. Kui Effanda nink Perre, Mihhe omma Perret
Jummalä Peljun ei peä, enge neid weei keetwä, se tarbis
Aliga ei anna; Ehf, kui nemmä neile neide ärärentu
Palka kinni piddämä.

4. Kui Laste, Allamba, Kuulside, Perre, omme Wan-
nambid, Ülembid, Kerk-Effandid nink Effandid ärä-
pölgwa, neid wihhastawa, neide eest Jummalat ei palle,
nink neile ei te, mes neile sünnis.

3 Mos. R. 20. 9. Ke omma Effa, ehf omma Emma wannup, se
peäp Surma koolma; Temmä weeri olgo temmä pääl, et
temmä omma Effa ehf Emma om wandu.

Gal. Söna. 30. 17. Teddä Sillmä, kumb omma Effa willitellap,
nink

nink pölep ärä omma Emma Söna wotta, peäwä Kaarna
Jö weren wäljä jaggama, nink nore Kotka äräpömä.

34. Utle mulle wijendar Kässu?

Sinna ei peä mitte ärärapma.

35. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pehämä nink armastama,
et meije omma Lähhembä Jhulle ütike Rahjo ehf
Wigga ei te, enge peäme teddä arwitama nink eddisi
saatma tige ihholikko Häddä sissen.

36. Mes meije se wijenda Kässu perrä peäme
teggemä?

Meije peäme (1.) omma Lähhembät armastama, kui
hendä effi.

Matt. 22. 19. Sinna peät omma Lähhembät armastama kui
hendä effi.

Luk. 6. 11. Nida kui teije tahhate, et Rahwas teile peäp tegge-
mä, nida telke teije ka nelle sammawarki.

Meije peäme (2.) ommaale Lähhembälle Többen,
Waisussin nink mu ihholikko Häddä sissen Armo näute-
ma, teddä arwitama nink eddisi saatma.

Gal. Söna. 24. 11. Västä neid, kumbe tahhetas kolus lüwä.

2 Mos. R. 23. 4. 5. Kui sinna omma Wihhalasse Härdä, ehf ärä-
essina Eest wasta puttut sis peät sinna teddä sebdämäd tälle
taggah wima. Kui sinna omma Wastapanneja Eest näet
Kooma al maan ollewat, sis äräpätko teddä mitte nidade,
enge särtä sebdämäd (omma Todd) mahha temmä perräst.

Meije peäme (3.) hiiamele isse nink söbbrailikko ollima.
Kal. 5. 12. Waimo Suggu om Am, Nööm, Rahho, Et-Meel,
Söbbrus, Helbus, Us, Lassaus puhta Ello piddäminne.

Meije peäme (4.) neile, kumma meile Kurja omma
tennu, hääl Meel andisandma, ka omme Wihhaleisi
armastama.

Eweef. 4. 22. Olge töine töise wasta söbbrailikko, sömell'ko. nink
andke töine töisele andis, nida kui ka Jummal Kerkussen meile
om andis andnu.

Matt. 5, 44. Urmaſtage omme Wainlaſi, õnniſtage neid, kumma teid wandwa, teſſe Hääd nelle, kumma teid wiſawa, niñk pallege neide eest, kumma teile Rahjo teggewá, niñk teid per-ránkuſawa: Et teſſe omma Eſſá Latje ollete, kumb Laitwan om, teſſe temmá laſſep omma Páiwá tõiſa ille Kurja niñk Há, niñk laſſep Wiſhwa jabbaba Diſgebe niñk illekohtotſide pále.

Meije peáme (5) omma eſſiwát Láhheembát welleliſk. fuit manniſſema, niñk ka eſſi iðámeliſko Manniſuſt Häät Melel waſtawõdta.

3 Moſ. R. 19, 17. Sinna ei peá omma Welle mitte wiſkama om-man Süddámen, enge peat omma Láhheembát nomima, et ſinna temmá perráſt ei peá Südá Pandma.

37. Mes Pat om ſe wijenda Käſſu waſta?

Kui meije ommaſe Iſhhole Lija: Jogi, Portmiſſe eht ſure Julguſſega Rahjo teme.

2 Kor. 7, 10. Jummalit Kurbus ſadap Pattuſt: Káándmiſt õnniſ-tuſſe, kumba ei lahhiſjeta. Ent Ilma Kurbus ſadap Surma.

1 Kor. 6, 18. Take Portuſt. Kit Pat, mes Juntiminne eáie teep, ſe om wáſſát pool Iſhho. Ent le pordup, ſe pattup henne om-ma Iſhho waſta.

Sir. 1, 27, 28. Ke henda háát Melel Häddá ſiſſe annap, ſe lát ſe ſiſſen hukka, niñk üttele ülli julgele Junniſſeſe ſaap wimate. Kurri Dts.

2. Kui meije omma Láhheembát tappame, (a) Sõá-mega, kui meije teid dá ſureſt Wiſhhaſt wiſkame, niñk ligitugguſt Kurja tálle ſõrowame niñk kunná ne.

1 Kan. 3, 15. Eggáúts, le omma Welle wiſkap ſe om Nõwel: Niñk teſſe tſiſte, et ütteleſe Nõwõll ei õlle iggáwenne Ello henne ſiſſen iðádwá.

(b) Suga, kui meije teddá ſõimame niñk laidame

Matt. 5, 22. Ke ilmaſſata omma Wellega Wiſhha peáp, ſe om Kohotoga wõlgo: Ent le omma Welle waſta ütlep Naka, ſe om ſure Kohotoga wõlgo: Ent le ütlep: Sinna Haugu, ſe om Dõrgu Jullega wõlgo.

1 Peetr. 3, 9. Wõge taſſoge Kurja Kurſaga, eht Sõimamiſt Sõima-miſſega; Ent le waſta õnniſtage, niñk teedſe, et teſſe ſelle ollete luſutu, et teſſe õnniſtamiſt perrándáſſe.

(c) Reäga

(c) Reäga, kui meije temmá Iſhulle Rahjo teme.

3 Moſ. R. 23, 17, 19. Ke Juntimiſt áratappap, le peáp Surma koolma, niñk le ommaſe Láhheembátle Wigga teep, ſelle peáp niða táttamá, kui temmá om tennu

(d) Rombidega, kui meije teddá árwárdame niñk hirmotame.

1 Moſ. R. 4, 6, 7. Siſ ütlet I S S U D Kaini waſta: Welles ſinna wiſhane ollet? Niñk melles ſinno Paige árrámáduſt? Es ſe ni õlle? Kui ſinna diſgebe teet, ſiſ ollet ſinna waſtamõlli, ent kui ſinna diſgebe et te, ſiſ maggap Pat uſſe een, niñk tem-má pírõwdp ſinno pále, ent ſinna waſtiſſe temma ille.

3. Kui meije wiſhhaſe, omma Pá perriſe, riidliſko niñk lepáriá õlleme.

Erweſ. 4, 26. Wiſhhaſelge, niñk árgē patte mitte; árgē laſſe Páiwá mahha minná ille omma Wiſhha.

4. Kui meije ommaſt Láhheembáſt Kurja midleme, henda temmá Rahjo ille rõmuſtame, niñk, kui temmá Käſſi háſte Láup, kaddeliſko õlleme.

Gal. Sõn 24, 17. Urá rõmuſtago henda mitte. kui ſinno Wain-lanne ſa tap, niñk ſinno Süddá árrá olgo mitte-wõdta ille temmá õnnetuſſe.

5. Kui meije muid pahhandame.

Matt. 18, 6, 7. Ke pahhandap üttele neiſt Waikuiſt, kumma min-no ſiſſe uſkwa, ſelle olles parremb, et úrs Weſſi-Kiwõl ſaas poduſ temmá Kala; niñk et temmá ſaas áriáppõtetuſ Wero-re, kun fige ſumpemb om. Häddá Ilmale Pahhanduſſe per-ráſt; Pahhanduſ peáp ſõ tullemá: Siſſi Häddá ſelle Junniſſeſe, kumma lábbi Pahhanduſ tullep.

38. Utle mulle Kuendat Käſſu?

Sinna ei peá mitte Abbi-Ello rikma.

39. Mes ſe om?

Meije peáme Jummalat pahháma niñk armõſtama, et meije puhtaſte niñk anfaſte elláme Sõnnu niñk Teg-gode ſiſſen, niñk et eggáúts omma Abbi-Kaſt peáp ar-mõſtama niñk aurõuſtama.

B 2

40. Mes

40. Mes meije se kuenda Kässu perrä peäme
teggemä?

Meije peäme (1.) puhtaste, aufaste, kaineste nink par-
raussi, ni wälän Abbi-Ello, kui selamma sissen ellämä
Hebr. 13, 4. Abbi-Ello peäp aufaste petämä kiki jeäp, nink Abbi-
Ello Wote purretämättä.

Luk. 21, 34. Hoitke hendä, et teije Edäme ei sa koormatus Eisa-
Sögi nink Eisa-Jogi nink Vätoitusse Nurrega, nink et se Päiw
äkkiselt teije väle ei tulle: Sest temmä saap tullema kui Keel-
sabbel kike väle, kumma se foggona Ma pääl ellämä.

1 Petr. 5, 8. Dige kaine, walwke, sest teije Wainlaine Kurrat
kähp umbre, kui rodkwä Louw, nink otisip, teddä temmä
arräneäp.

2. Abbi-Ello-Kahwas peäp hendä henne wajjel aw-
mastama, arowitama, rahholikkult nink üttemelikkult
ellämä.

1 Mos. 2, 18. Nink Jummal se JESUMD üttel: Se ei
olle mitte hä, et Janninne ütindä om, minna tahha tälle
ütte Abbi teittä, kumb temmä umbre peäp ollema.

Str. 25, 1. 2. Kolm kaurist Ussa om, kumma Jummal nink Ju-
nimite Mele perräst omma: Kui Wellie üttemelisse omma,
nink Källä-Mihhe hendä armastama, nink Drees nink Daine
häste ütte sunnima.

41. Mes Pat om se kuenda Kässu wasta?

Kik häü'o Mörte, Könnö, Teggo nink Kombe.

Mat. 5, 28. Minna ütte teije, et eggäns, se ütte Dasse päle
laep, et temmä teddä hinmustap, se om so Abbi-Ello temmä-
ga riina omman Edämen.

1 Kor. 6, 9, 10. Es teije trä, illekohtotse ei sa Jummal Niiki
perrändämä? ärgē effige mitte, Portsa, ei ka Wäär-Jum-
mala Valleja, ei ka Abbi-Ello Niikja, ei ka Ahne, ei ka Jodito,
ei ka Kätsä, ei ka Niikja, ei sa mitte Jummal Niiki perrän-
dämä.

2. Kik mes Häütusse pole libhotap, kui: Liig-Sömin-
ne nink Jominne, häüto Keirwa, Tansminne, Laiffle-
minne, nink nisuggutsid Usju ennämä.

42. Ütle

42. Ütle mulle säitsmet Käffu?
Sinna ei peä mitte warrastama.

43. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pellämä n' n' armastama,
et meije omma Eähhembä Kahha ehk Hääd ei wdita,
ehk Kawwala Kauba ehk Ostmissoga henne Kätte ei sada;
enge peä ne teddä arowitama, temmä Hääd nink Väroi-
tust Kawwatoda nink haita.

44. Mes meije se säitsme Kässu perrä peäme
teggemä?

Meije peäme, (1.) Digust Ostmissu nink Mümissen
teagemä nink otsma.

Tessal. 4, 6. Keäle ei peä ülli Kawwette haarma, uink ommast
Wellest Ahnust ajama Kawplemissen.

Meije peäme (2) hääd Kaupa parra Sinna eest om-
male Eähhembälle mümä

Meije peäme (3) se sissen, mes meile Käffu ehk meije
Holele antu om, ussina nink ussutawa ollema.

Luk. 16, 10, 11. Ke Wätkun ussutaw om, se om ka Suren ussu-
taw. Nink se Wätkun köwmer om, se om ka Suren köw-
mer. Kut teije münd illekohtotsen Mammonin ussutawa ei
olle, les teije Lötter tahhap ussu.

1 Kor. 4, 2. Masapiiddäst otstitas, et äts saas ussutaw löitus.

Meije peäme (4) häät Melel selle, kelle tarbis lät, lai-
nama, ka teddä lainatut häät Melel jälle taggas andma.

Luk. 6, 35. Armastage omme Waintast, nink teffe Hääd nink
lainke, et teije middäke wasta ei loda, sis saap teije Wälf suw-
ollema, nink teije sate se Rigelögqemba Kässe ollema; Sest
temmä om helbe Tennämättä nink Kurje wasta.

Sam. 2, 17, 21. Jummalawallato lainap, nial et massa mitte;
Ent se Dige om armotik nink helbe.

Meije peäme (5.) ommale Eähhembälle teddä, mes
temmääl on ärrakadbonu, jälle arowitama Kätte sata,
pahjo enn'imbeste effihälle Kätteandma, kui meije, teddä
olleme löidnu.

2 Mos. 22, 1. 2. 3. Kõ Hõrga ehk Lammasi warrastap, nink tappap sebbä, ehk müü sebbä ärrä, se peap wõis Hä gä ütte Hõrgä eest masina, nink nellil Sammasi ütte Lamda eest. Kui Warras kunnake löttas siise murd-wad, nink liuwäs se ille, et temmä ärrätolep, sis ei peä temmä Werd mitte ostitama. Ent kui Päw temmä ille om idjua, sis peap temmä Werd ostitama Warras peap iälle Käite andina; kui temmä et olle, sis peap tebbä temmä Bergusse perräst ärrämüdama.

Meije peäme (6) figest Jourdust Eit Häddä nink Rahjo meije Lähhembä päält ärräkäänmä.

Meije peäme (7) weidiga rahhul, lõhke nink heide ollema.

Hebr. 11, 5. Käit olgo Ahnuffeta, nink olge rahhul sega, mes test om; sest temmä om üttele: Minna ei tahha sinno mitte ille Käe heita ei ka sinno mahha jätta.

Meije peäme (8) ille ohtoga kōkto pantu Hääd hääl Meiel jälle andina, ehk masina.

Ju. 19, 8. Jateäs saik nink üttele Jfanda wasta: Käite, Jfand, poost Ossa pinnast Häät hana minna Wastille, nink kui minna tenkeli midäke olle petnu, sis anna minna sebbä nelliwerra jälle.

45. Mes Par om se säitme Kässu wasta?

1. Kigešuggune Wargus, kumma läbbi Jumminne omma Lähhembä Hääd henne pole Ešsup, olgo awwas ilkkult wäggisi, ehk sallajalt Kawwalustiga.

1 Kor. 6, 10. Warga, et ka Ahne, et ka Jodiko, et ka Kaitia, et ka Miisa ei sa nink Jummalä Riiki perrändama.

6. Ahnus, i mitä-mättä Süddä, Himmo ätkišet rikkas sada, nink Eija-Kastow Njamine ehk Wõdintinne.

Esck. 8, 13. Ke omma Rahha Eija-Numa päle panney, ehk ennamb wõitap kul Kohhus om, kas se kul peäs ellämä? Temmä ei peä mitte ellämä; enge sest, et temmä säräsi Kurja om tennu, peap temmä Sarma koolm; temmä Werrt olgo temmä päält.

1 Tim. 6, 6. Jummalä Pejus Rahhul: Olemiffega om suur Kawu.

3. Kigešuggune Ülekohhus, Uffoto: Oleminne, Käis: Kus Edman, nink Petrus Kawplemissen,

2 Esck.

2 Thessal. 1, 10, 11, 12. Ke ei tahha Eöök tetta, se ei peä ka mitte sõmä; Sest meije kuleme, et mõnni teije seän Kurja Rõmbe perrä käämä, nink ei mitte Eöök teqgewä, enge tühsä Ussa tagga ajama. Ent nifuggustid Kässeme, nink manniffeme neid läbbi meije Jfanda Jesusse Kristusse, et nemmä rahho- ilkkult Eöök tetten neide omma Leibä sõmä.

4. Käite ussuru Ussa Jukkasaatminne.

5. Kui wõigo woetas, u nink ei masseta mitte ärrä.

6. Kattesuggust Kalo nink Wõdio piddama.

5 Mos. 25, 14, 15. Sul ei peä mitte kattesuggune Kaal sinno Kottin ollema, suur nink wäikene, nink sinno Wajan ei peä mitte kattesuggust Warka, suurt nink wäikest, ollema. Sinna peät üttele tawwe nink õiget Kalo, nink üttele tawwe nink õiget Warka piddama, et sinno Jaggä pik wõis olla se Wä si- sen, kumma sulle JESUS sinno Jummal saap andma. Sest Jummalal sinno Jfandal omma Eit, kumma Kurja teqgewä, üts hirmus Uss.

7. Warrast tu Hä Ärräkälminne, ehk lõitu Ussa Rinnipidda inne.

8. Tühjä Rõndminne, Käissus nink Brasminne.

46. Ütle mulle Kattessamar Kässu?

Sinna ei peä mitte kawwalat Jummissust andma omma Lähhembä wasta.

47. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pejämä nink armastama, et meije omma Lähhembä päle kawwalat Rõmbel ei wõisi, tebbä ei peitä, Keelb temmä päle ei peä, ehk Kurja Rõnnet ei tõsta; enge meije peäme tebbä wabbandama, Hääd temmäst pajatama, nink Eit Ussa hä pole käämä.

48. Mes meije se Kattessama Kässu perrä peäme teqgewmä?

Meije peäme (1) fige omme Sõnnu, Rõnne nink Teqgode siffen Eõttet pajatama, nink Digust teqgewmä.

Lam 2. 12, 1. 2. 3. Jffaub. tes saap ellämä sinno Korjussen? nink tes saap sämä sinno pühhä Mäe päle? Re Kömperussen ei kää nink Nigul teep, nink pajatap Töttet Süddämest. Re tenti päle Keeld ei pessä, nink ommale Lähhembäle Kurja ei te, nink omma Lähhembät ei teota.

Meije ei peä (2) seddä, mes meise sallajast om ussutu nink ütredu, wäijä lohbisema, se om: petma.

Gal. Sön. 25, 9. 10. Sada Difa omma Uffa omma Lähhembäga, nink ärrä arwalgaga mitte toise Sallauft, et se. lä seddä Kulep, kurla sinust ei kōnnele. nink kurri Palatus sinust eäie mahha ei jä: ütš Sōnna, sis kōnneldu, kui seddä neap kōnneldama, om ni kut kullotte Ubbina Höppe-Liurwä kffen.

Meije peäme (3) omma Lähhembä tuwa Baggaust nink Auwo Kelepšide wasta kättima.

Gal. Sön. 31, 8. 9. Auwo ülles omma Suud Keletumpe eest, nink tige neide Uffa eest, kummil Dīs Käen om. Auwo ülles omma Suud, nink wostta (Kohbut) öigede, nink arwitia Häbdälä nink Waist.

Meije peäme (4) ommast Lähhembäst, ni paljo kui Ammeri nink Djanffe perräst eäie woip olla, selget Hääd pajatama, temmä Tello Armo perä ärräsellätämä, nink temmä ä Bigga eht Effrust kinnikatma.

Matt 7, 1. Uræ sundke mitte, et teije ei sa sunnitus.

49 Mes Pät om se Kattessama Käffu wasta?

1. Rigesuggane Wösi nink Walle.

Eweef. 4. 25. Täte mahha Walle, nink pajatage Töttet eggä-ütš omma Lähhembäga, sest et meise olleme töine töise Lu-Littmisse.

Jan. Am. 21, 8. Kälil Wösiill saap omma Difa ollema se Mülgi siffen. kumb Tulle nink Törwaga pollap, se om töine Surm.

2. Karwalat Tunnistust omma Lähhembä wasta, olgo Kohto een eht muido, andma.

Gal. Sön. 19, 9. Utš Karwal Eff-Mees ei jä mitte nuhtlematta, nink se fulgebe Walle pajatap se saap hukka.

3. Kui Eäia tallan Lähhembä päle Rele kannetas eht temmä Tö töiste kääntäs, eggämihhe-man kurri Könne

Könne temmä päle töstetas, kui tedä Kelepemisse wasta ei kaitseta, enge kui Jm iminne hent ä sest rödmustap.

3. Pof. R. 19, 6. Sinna ei peä mitte Kelepemisse kääntama omma Rahwa teän. sinna ei peä mitte omma Lähhembä Werre wasta kääntama, muina olle se JESU D.

4. Lähhembä Sallauft temmä Rahjus arwaldama, teedmärtä eht sallajast U ja kui Töttet wäijä lohbisema.

5. Karwalat Sorret töstima nink Rahwast kollo saatma.

6. Tösi ärräpölgma, et seddä Pölgjat hendä peäp torgas nink wos petämä.

2 Kor. 10, 12. Meije ei lohhi hendä mitte neide sekkä arwata eht luggeda kumma hendä eht kütä; enge sest et ne mä hendä eht henne möötwa, nink arwata hendä eht henne wasta, sis ei mööta nemmä midäke.

o Utte mulle ärtessämät Käffu?

Sinna ei peä mitte himmustama omma Lähhembä Kotta.

51. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pühämä nink armastama, et meije Karwaluffega omma Lähhembä Perrändusse eht Wäijä perä ei kusa, ei ka üttele Diganne Lähhe al henne Käte ei sada; enge peäme tedä arwitama, et temmä seddä woif piddäddä, nink se mannu jäddä.

52. Mes meije ärtessämä Käffu perä peäme teggemä?

Meije peäme (1.) Süddämest puhta nink tigest Kur-jast himmust wabba ollema.

Matt. 5, 8. Difa omma ne, kumma puhta Söämest omma, sest nemmä sama Jummalat näggemä.

Rom. 8, 13. Kui teije kühä perä elläte, sis sate ärräsoolma, ent kui teije löbbi Waimo kühä Tello koletate sis sate elläma.

Meije peäme (2) omma Süddäme Rōmu Jummalan nink Häteggemissen otsma.

Law. 8. 37. 4. Mõnusia henda Manda sissen, temmä saap sulle andma, mes sinno Südda himmustap.

Meije peäme (3) tödß Melest lige Kurja Himmo wasta pannaema nink tapkema

Kal. 5. 21. Kumma Kristusse perräst omma, ne pannaema omma Eibha Nissi, Hiimmo nink Lahtimistega.

Meije peäme (4) läbbi eggapäivä isse Pättusts Räänd nisse neide Andisandmist Jummalast pallemä.

Law. 8. 19. 13. Kes mõlv tebdä, kui saggäbe temmä effip? Puhheda minno ka (W. JUMMALA) sallast Effiustist.

Meije peäme (5) henda effi ärräsa'gna.

Lut. 9. 13. Kristus üttei kke wasta: Ke minno perrä tabhap tulla, se sallago henda effi ärrä, nink wõiko omma Nissi eggäpäälä (henne päle) nink ulgo minno perrä.

Meije peäme (6) sebdä Ilma ärräpõlgma, nink iggä w. st. Elio himmustama.

1 Jan. 2. 15. 17. Äge armastoge sebdä Ilma, ei ka sebdä, mes Ilman om. Ke Ilma armastap, se sissen et olle Jsa Arm mitte; Sest kii mes Ilman om, Eibha-Himmo nink Silmä-Himmo, nink Kõrt. Elio, se et olle mitte Jsa'it enge se om J-mast. Hent se Jim iät hukka, nink temmä Himmo; Ent se Jummalä Lahtimist teep, se iäp iggäwes.

53. Mes Pat om se ütressämä Kässu wasta?

1. Kik Kurri Süddäme Himmo.

Mark. 7. 21-22. Siffelt poolt Janimisse Söämesit tullesä wälkä kurja Mõtte, Abbi-Elio-Nikantane, Portantane, Lapimanne, Wargus, Ahnue, Kurus, Kawwalus, Urafas, Kurri Slim, Jummalä Teotus, Kõrtus, Haugus. Kik nesiastatsi kurje Tükki tullesä siffelt poolt wälkä, nink pürretawä Janimist

2. Kaddeus, kui meije Lähhebbä Kässi häste kääp, nink meije tälle sebdä ei kunnä.

Gal. Eön. 21. 10. Jumalawallato Heng himmustap Kurja, nink temmä Lähhebb et olle temmä mitte wastawõttik.

3. Eihkaili Jalgus, kui Janimanne henda effi iähhele ei panna, Kurja Himmo nink Mõtte wasta ei saita, enge neid armastop, ommale Eihkaili Jõppo effip, nink Pattu perrälisi Alga ei taggane.

Jak

Jak. 1. 14. 15. Eggäuts kiusatas, kui temmä omma Himmust wetaä nink Eihkaili. Perräst, kui Himmo om sanu, sis sunnität temmä Patu; Ent kui Pat om täubetu, sis sunnitap se Surma.

4. Kui Janimist hääto Walgst, Paulust nink Kõnnist Mäleha om.

Evangel. 4. 29. 30. Usfite täbbi Sõnna ärrätulgo teise Sussit wälja, enge mes hä om Parr. andamiskes, kui sebdä wälja nink, et se Wano loor neile, kumma sebdä kuulwa. Dink ärge kurbastage mitte Jummalä pühhä Wäljo, kummaga teise kui Pitsatiga ollete tinniteiu Ärrälunnastamisse Pättant.

5. Kui Janimanne hääsi Melet ei tahha Surmast kuulda, ehk se päle mõtredä.

54. Utle mulle künnet Kässu?

Sinna ei peä mitte himmustama omma Lähhebbä Käst, Sullast, Nääsikut, Tõp-räst, ehk kii mes remmä perräl om.

55. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pejäjä nink armastama, et meije omma Lähhebbä Käst, Purret ehk Tõp-räst henne pole ei kisse, ehk remmäst ärrä ei sada; enge teäme neid mannusema, et remmä jäwä nink temä, mes neile sänis.

56. Mes meije se künne Kässu perrä peäme teggemä?

Meil peäp üts kõhki wõhhas, pühhä nink wogga Elio ellemä, wida kui Janimist olli, enne kui temmä Pattu sisse saite

Mat. 5. 48. Teise peäte täwewelko ollemä, nida kui teise Eisa, kumb Jaiman om, täwewelk om.

57. Mes Pat om se künne Kässu wasta?

Se kurri Veris-Himmo, kumma sissen kii Janimist omma sündun.

K. m.

Rom. 7, 7. Minna es tunne Himmo, kui Säbus es olles ütelnü:
Sinna ei peä himmufama.

58. Kas sis kii Innimisse neid Käsku peäwä
piddämä?

Ja. Siin ei olle ütsele neist wabba, olgo kes eäle
om, ehk tahhap.

59. Mes peäp meid sis ajama neidsammu
Käsku piddämä?

1. Jummalas lange Ahwärda sinne, kumba temmä
neile kulatop, kumma temmä Käsku perrä ei tahha teträ.

2. See Toorus, kumba temmä neile annap, kumma
tedä kuskwa, nink temmä Käsku piddäwä.

60. Kumman Daigan es ne kats Tätki meile
omna tedä antu?

Kümme Kässa Otsa Sönnu sissen.

61. Ütle mulle neid Otsa Sönnu?

Minna **JESUS**, sinno **JUMMAL**,
olle üts wägger, wihtane Jummal, te neide
päle, kumma minno wihtawa, Wannambide
Pattu Kobdo otsw Laste päle, kolmanda nink
neljanda Pölwes sisse. Ent neile, kumma min-
no armastama nink minno Käsku piddäwä,
te minna Hääd, ammat tuhanda Pölwes sisse.

62. Mes se om?

Jummal ahwärdap nuhhelda kile, kumma neide sinnas-
te Käsku ülle astwa; Seperräst peäme temmä Wihtane
pehänä, nink ei peä mitte nisuguste Käsku wasta teg-
gema. Ent temmä tootap Arno nink kii Hääd kigille,
kumma temmä Käsku piddäwä. Seperräst peäme
tedä ka armastama, temmä päle lootina, nink hääl
Melel temmä Käskude perrä teggemä.

63. Kas

63. Kas lassep ka Jummal seddä kül sündidä,
mes temmä siin ahwärdap?

Ja, temmä ei ahwärda mitte ütseidä, enge temmä
lassep ka seddä Nuhtlust töttelikkult neide päle tulla, kum-
ma tedä wihtawa.

Law. 8, 50, 25. Sinna teet Kurja (stleyp Jummal) nink minna
olle wail, sis möitet sinna, et minna sinno säräne peas ollema;
Ent minna tahha siino nuhhelda, nink tahha seddä sinno
silmi ette säädä.

64. Kumma es sis ne omma, kumma Jum-
malat wihtawa?

Kii ne, kumma Parrandusseta nink julgede ikkes
Pattu päle elläwä.

65. Kas sis Jummal seddä ka täüdap nink Finni
peäp, mes temmä tootap?

Kõrwaste: Sest Jummal ei olle mitte Inniminne,
et temmä wõffis, ei ka Innimist; Kats, et temmä middäke
peäp kahhitefema. Kas peäp temmä middäke ütsemä,
nink es peäp seddä mitte teggemä? Kas peäp temmä
middäke kõnnelema, nink es peäp seddä mitte piddämä?
4 Mo. 23, 19.

66. Ent kas woip Inniminne perräst Pattu Sada
damist Jummalas Käsku tärowelikkult
piddäwä?

Ei woi mitte. Tärowelikkult ei sa temmäle neid mitte
petus.

Rom. 7, 12, 19. Minna tiid, et minno sissen (se om, minno kibha
sissen) ei ellä Hääd. Sest Tahmist om mal kül, ent Hääd
tetä ei löwä minna mitte. Sest seddä Hääd, mes minna
tahha, ei te minna mitte, enge seddä Kurja, mes minna ei
tahha, seddä te minna.

1 Kun. 8, 46. Ütsele Innimist ei olle, te Patta ei te.

Law. 8, 143, 2. Jffand, ärrä mingo mitte Kõhutte omna Sõ-
lajega, sest sinno ees ei olle ütsele Elläw õige.

67. Mele

67. Melles meije sis ei woi Jummalä Rääsu
tärowelikkult piddada?

Meije Eihha Nõrkuss: perräst. Eest meije olleme
lääbi Patu nidade ärräriskõtu, et meije ommast Jou-
wust waimosiklo Ussu sissen middäde ei löhta teted.
Hebr. 12, 1. Pangem mahha kile Koormat, nink meije umbrel
falsiwat Patu.

68 Melles sis ne Rääsu Innimissele
omma antu?

1. Seperräst, et Inniminne Jummalä Taht rist nink
Meelt peap tundma, nink teedmä, mes temm i se perrä
peap reggemä, ehk mahha jäemä

1 Mos. 12, 32. Kile mes minna teid kässe, seddä peate tesse pid-
dama. Tese ei peä middäde sinmä päle kaswatama, ei ka mid-
däde sest kaotama.

2. Et Inniminne omme Patu nink Ärräriskrist tun-
nes, ellandikkus saas nink Kristusse pole hendä kädäs.

Rom. 7, 7. Patu es tunne minna muudo mitte, kullääbi Sädu-
se. Eest minna es tunne Himmo, kui Sädu es olles ütletnu:
Stinna et peä mitte hümmitama.

Rol. 3, 24. Sädu om meije Karistata olnu Kristusse päle, et
meki: läbbi Ussu õiges saße.

69. Es sis Inniminne ässike woi perräst Patu
Saddamist neid Rääsu piddada?

Wäljälitko Kuulmist nink Karistust woiva kile In-
nimisse Oss. st piddada: Ent uskiklo woiva läbbi Püh-
hä Waimo Abbi nink Mansaisimisse Pühhändussega
eddisi jouda Jummalä: Pehussin.

70. Kas sinna sis ussut, ütte Jummalat ollewat,
teddä sinna peat kuulma?

Ja. Üts Jummal om.

Hebr. 11, 6. Ke Jummalä mannu tabhap tulla, se peap ushma,
et temmä om nink et temmä uelle, kumma teddä osiwa, La-
josa om.

71. Kas

71. Kas om ka weel ennämb kui ütse Jummal?

Ei olle mitte. Üts ainus Jummal om ennäge.

1 Mos. 11, 4. Kule Israel, JESUUD, sinuo Jummal, se
JESUUD om ütse.

72. Kuis om hendä sesinnane ainus Jummal
arwaldanu?

Nida, et temmä em kolme kessi, Issä, Poig nink
Pühhä Waim.

1 Jan. 1, 7. Kolm omma, kumma tunnistawa Laima: Issä,
Sõnna nink Pühhä Waim, nink ne kolm omma üts.

Mat. 28, 19. Muoge nink tesse Jungreid kile Paggand, nink ristke
neid se Issä, nink Poja, nink Puhhä Waimo Himmel.

73. Kuis hendä Jummal se Issä arwaldanu?

Ehk, mes om Jummal se Issä meile temnu?

Temmä om (1) Laimast nink Woad, nink kile, mes
sääl sissan om, lonu.

1 Mos. 1, 1. Algmissen lojse Jummal Laimast nink Woad.

Hebr. 11, 7. Läbbi Ussu moistame, et Ilm läbbi Jummalä Sõn-
na om kolko lidetu, nida et se, mes näitäs, om sanu sest,
mes ei nättä.

Temmä om (2) meile omma Poiga andnu.

1 Joh. 4, 8. Se sissen om Jummalä Waim arwaldetu meile was-
ta, et Jummal omma aimo sündnu Poiga Ilma sisse om läh-
hääränu, et meile temmä läbbi ellasse.

74. Kas sis Jummal ka Innimist om lonu?

Ja, kuis sis.

1 Mos. 1, 26, 27. Nink Jummal ütlet: Lekkem Innimist,
omma Palge perrä, omma Saarnausse perrä, et nemmä wallis-
sewa ülle Kalla Werran, nink ülle Linno Laima al, nink ülle
Eopra, nink ülle lige Wra, nink ülle kile Wastesse, kumma Wra
pääi romama. Nink Jummal lojse Innimist omma Palges,
Jummalä Palges lojse temmä teddä; Nink temmä lojse neid
ütte Essäse: nink ütse Emmäse.

75. Kun es se opperetat Katelikismusen?

Nisti Ussu eddimärtjen Lükkin, kumb komisset pa-
jatap.

76. Ütle

76. Utle mulle Kristi-Ussu eoddimäst Tütti?
Minna ussu **JUMMALA** se Issi, tige-
wäggerwä, Taiwa nink Ma, Loja sisse.

77. Mes se om?

Minna ussu, et Jummal minno kile E-du Ussuga om
lonu, mulle andnu Jhho nink Henge, Silmi, Rõerou
nink kile Kullikmist, Meel nink Moistust, nink weel illes,
peap: Päle se, Riwid nink Kängi, Sõki nink Joki,
Maia nink Kotta, Maist nink East, Põlso, Tõprid nink
kile Hääd, tige Jhho nink Eho Tarwidusse nink Pã oituf-
sega rikalikult nink eggapäiwä õnnistap, tige Häädã
eest kaitlap nink tige Kurja eest heijap nink paimendap.
Mink teddã teep temmã kile selgest issalikust armust nink
helduffest, Ama minno Ura äreennisse nink Tõtä. Se tige
eest olle minna jalle wõlgo, teddã tennãdã nink kura, or-
jata nink kuulda. Se om tõretlikult tõsi.

78. Mes sinna sin tunnistat Jummalast
sest Issast?

Minna tunnista, et temmã Taiwast nink Maad nink
kile, mes sääl sissen om, om lonu

79. Mist es Jummal kile om lonu?

Ei ühke mi kile.

Heebr. 11, 3. Lõbbi ussa moistame, et Jlm lã bi Jummalã Sõn-
na om kollo lidetu, nida et se, mes nättã, om sanu sest mes
ei nättã.

80. Kuis Jummal kile om lonu?

Minult nink ärsindã lõbbi omnia eigewäg-g-wã Sõn-
na ehk Utemisse.

1. Mos. 11, 3. Jummal üttele: Tulao Wãlge! Mink Wãlge tulli.

81. Mink tarbis es Jummal kile om lonu?

Ei mitte seperrãt, kui olles tãlle henneselle middãke
waja; enge et temmã heldust, Tarkust nink Wãtke peap
tutama, nink Englif nink Jummissif kütetãndã.

Ap.

Ap. Teg. 17, 25. Jummalat ei orjata mitte Jummissif kãest, kile
olles tãlle middãke waja, temmã annap eest kille ello nink
Sãngo nink kile

Lam. 1, 110, 64. Issand, Ma om tãis sinno heldust; orpeta
mulle sinno Kõhhet.

Lam. 1, 104, 3. Issand, kuis sinno Tõ ni sure nink palfo omma?
Ei na ollet kile targalikult saadnu, nink Ma om tãis sinno
heldust

82. Kas om Jummal ka Engliõ lonu?

Om.

83. Mes ne Engliõ omma?

Nemmã omma mõistlikko Waimu nink rãggemãdã
Lojusse, Jummalast lodu, teddã kumã nink Jummissif
orjama.

84. Mõmasuggut se es ne Engliõ omma?

Kattefugg use, lã nink Kurje Engliõ.

85. Kummã es ne hã Engliõ omma?

Ne, kumma se lodu Hã, nink Sõnna. Wõtmisse sisse
Jummalã man kindrãlt omma jãnu, nink nõud Hã sissen
omma kinnitatu, Jummalat kura, nink Jummissif
orjama.

Lam. 1, 107, 10. Kille Issandat teise temmã Engliõ, teise kange
Sõã: Mihhe, kumma tenmã Rãstõ tallitate.

Heebr. 1, 14. Es nemmã (ne Engliõ) kile olle orjal kko Waimu,
wãlã lahãtatuõ Orjasses neide perrãst, kumma Dumistust pã-
wã perrã hãmã.

86. Kuis pühã Engliõ meid Jummissif orjama?

Nemmã kaitwa meid Kurrari nink kile meije Waimu
laste wasta, nink kandwa meije Henge perrãst Surma
Taiwate.

Lam. 1, 110, 8. Issanda Engel teep omme Leri neide umbre,
kumma teddã peijãwã, nink awõtap neid.

Lam. 1, 19, 11, 12. Temmã om omma Engliõ sinno perrãst kãst-
nu, et nemmã sinno heijawa tige sinno Tõse pãal, et nemmã sin-
no Kãtte pãal kandwa, nink sinna omma Talga Kõwõ wasta
ei tonka.

E

Euf

Inf. 16, 22. Ent johto, et je Sant arráfoli, ninf kanneti Englif Abrahami listá.

87. Kuis meije hendá pábhá Englíde wasta peáme píddámá?

Meije ei peá neid mitte kummarbama, enge Jummalat neide Kaitsemisse eest tennámá, ninf teddá weel eddis páide se perrást pallemá. Meije ei peá neid ka omme Patu tuga mitte kurbastama, ei ka árrá ajama, enge paljo ennámbáste neid díge Pattust. Káánmiffega ródmsas tegemá, ninf hínmuftama neide Selisi sada.

Jan. Am. 19, 10. Minna satte mabba se Englí Jolgu ette, teddá kummarbama. Ninf temmá úttel mulle: Kae, árrá tello teddá mitte. Minna olle sinno ninf sinno Welliste ninf neide Paas-Sullane, kummil Jesusse kunnistust om; kummarbama Jummalat.

Inf. 19, 10. Minna tle teile: Ródms saap ollema Jummalat Englíde een, úlle útte Pattust. Káánmá Pattatse.

Matt. 22, 30. Allestóssemissen ei sa nemmá mitte kossina ei ka hendá lastina kossida, enge nemmá omma kú Jummalat Englí Taiwan.

Hebr. 12, 22. Teije ollete tulau Zioni Máe maru, ninf ekkáwá Jummalat kina, talwaste Jerusalemi ninf mitma tuhanda Englíde Hulka.

88. Kumma es ne kúrje Englí omma?

No, kumma Jummalat omma árrátagganu, Jummalat teotawa, ninf ossin a Innimistille Kahjo ráttá.

Jan. 8, 44. Kurrat om Innimisse Tapia Algimiffest, ninf ei olle Tóttehe saifina jánu, Tóttet ei olle temmá man.

89. Kuis meije hendá kúrje Englíde wasta peáme píddámá?

Meije ei peá neide, kú Jummalat ninf meije Wainlaste, Mele perrást widdáke teggemá, enge peáme Uffun nide wasta saifina.

1. Perr. 5, 8, 9. Olge kaine, walwke, sest teije Wainlone kurrat káup umbrelaot, kú ródmsa koun, ninf ossin, teddá temmá árránelá, sefamma wasta saiffe kindmáit Uffun.

90. Mes

90. Mes sinna muido weel kunnistat Risti Uffa eddimát en Tükkin?

Minna kunnista, et Jummalat minno ka om lonu; et temmá minno weel nuid hoijap ninf úlewán peap; ninf Tige Häddá ninf kúrje eest kaidlas.

91. Kas sis sinna kú nujggurse sure Armo wáart ollet?

Minna ei olle mitte se wáart, enge temmá teep teddá kú selgest kummalkkust, issalkkust Armust, imá minno Tóta ninf Auwota.

1. Mos. 12, 11. JESUUD, minna olle úlle alu, kige se Armo ninf kige se Tótte wasta, mes sinna ommale Sullaselle ollet tennu.

92. Mes sis sinno Wólg ninf Kobbus jálle om temmále se eest reerá?

Minna peá teddá se eest tennámá, kumá. wjama ninf kumma.

Jer. 5, 24. Et peliákem Issandat omma Jummalat, se meile warrast ninf illast Wihma parral Wál aznap; Sáctut Potio-Uffa hoijap temmá meile.

Ap. Teq. 14, 15, 16, 17. Meije kullutame teile, et teije hendá peate káandma, neist tühst, ekkáwá Jummalat pole, se om temmu Latwast ninf Waad ninf Werb, ninf kú, mes neide sissen om. Ke mustel Wál om lastnu kú Paaganid neide omma Teeb kóndi; ninf sissi ei olle temmá hendá eest kunnistamatta jánu. enge temma om neile Hád tennu, Talwast meile Wihma ninf wájalikko Alga andnu, meile Ekkáwá Eok ninf Rómaga jánu.

93. Sinna úkic Jummalat Innimist lonus, ent nuid náer sinna Innimist ni kúrje ollewat, kas om sis Jummalat se Issand eesmäst Innimist ka ni kúrjas lonu?

Ei olle mitte.

94. Kuis sis Jummalat Innimist lonu?

Jummalat löhe Innimist ommas Palges, Jummalat Palges löhe temmá teddá. Mes. D. 1, 27.

E 2

95. Mes

95. Mes se om Jummalala Palge?

Uts lodu Innimisse Saarnaus Jummalaga, töw
weilikkun Ecklussen, Pühhaussen, nink Digussen. Eht:
Dise nida kui Jummal om pühhä, iart, helde, öge, ni
olli se esmäanne Inniminne ka.

Tark R. 2, 22. Jummal om Innimist lonu iggäwette. Ello tar-
bis, nink om tedda t. unu ü. tes Palges, et temmä olles temmä
saarnane.

Eweef. 4, 24. Tömbke wasslet Innimist henne päle. kumb Jum-
mala perrä om lodu, iottelikkun Digussen nink Pühhaussen.

96. Kas om sis se Jummalala Palge weel meije
pääll? Eht kas meije weel olleme ni pühhä nink
parruta, kui Jummal meid eddimäle

om lonu?

O! ei olle mitte. Meije olleme, parrako Jummal!
fedda Jummalala Palget ärräkaotanu, olleme Sündmis-
sest sani Jummalala wasta, nink ei olle mi te ennämb tem-
mä saarnatse. Meije Süddäme Meel nink Möite om
Lactest sani ikkes kurri. 1 Kos. R 6 5.

Em. ef. 2, 7. Meije olleme komust Wibha Latse.

97. Minä läbbi es meije fedda olleme ärrä,
kaotanu?

Läbbi Kurrati Bettusse, nink meije esmäste Wan-
nambide oastikko Sabbamisse.

Tark. 2, 24. Läbbi Kurrati Kaddeusse om Surin Jlna sisse tulau.

98. Kas sinna mulle woit juttustada, kuitao Kurr-
rat Innimist om ärräpennu, nink kuitao In-
niminne Partu sisse om saddanu?

Kui Jummal Inniust oli lonu, sis pand temmä tel-
sä Parodisi eht kauni Aija sisse, and tälle Lubba ligist
Puust sirowä, üttest enneges leelb temmä tedda sömäst
nink üttest: Sest et peä sinna mitte söma; kun mal Päi-
wäl sinna sest lööt, peät sinna Surima ärräkoima.

Kurrat

Kurrat tulli Siuro ou Kombel Ewa mannu, kaänd Jum-
mala Sönnä umbre, teggi tedda julges, et temmä sepe-
räst es soas ärräkoima; juttust tälle suurt Tullu, mes
tälle sest Sönnist piddi sama: nink soat mööde, et tem-
mä Jummalala Kätku ölle Käe heit, nink Kurrati Taht-
misse perrä t öggi, nink sest ärräkoima Puust öije. Sest
näüd et Inniminne ennämb Kurratit, kui Jummalat,
ust nink kuulb, sis ei woi nink es tahha se pühhä Jummal
mitte ennämb nifuggu se rojats: Parratsega Söbbrust
pöddäda nink umbrekawä. Seperräst saije Innimin-
ne kohlale umbrekäntus, jummalikko A ju sissen rum-
malas, umbüstälkus, es ussu Jummalat johtake, enge
kaänd henda tes mäst kohlale ärrä, henda essi nink müid
Lodu. Ussu armastama.

99. Sis es woi jo Inniminne särätsef Wißil nink
Kombel mitte önsas sada?

Es woi mitte. Enge nida kui Jummal tedda Para-
disi Aijast wäha aije, nifannure piddi temmä ka iggä-
wätsest Aijast, Taiwast, ollema ärrätougatu, Pörguete
heidetu, nink iggäwette Mahilusse sisse ärräsunniru.

Rom. 3, 23. Siin et ölle ütteste Wabhet, sest kil omma Patta ten-
nu, nink neil om Pudus Jummalala Ärtussest. (Palgest)

100. Es sis Jummal ütteste Nouwo olle löidnu,
kumma läbbi waiselle Parratselle Innimis-
selle jälle Abbi woip sada?

Om, Tenno Jummalalle! Kui Engli nink Innimisse
ütteste Nouwo es tija, sis om Jummal selgest Armast
Nouwo löidnu.

101. Märänes sis se Nouwo om?

Se, et Jummalala Poig piddi Innimisse sama, nink
Innimiste Aijast Jummalalle täwweilikkale söma-
wötlie ollema, fedda Partu Mahilast, kumma Inniminne

em ärräteninu, henne päle wõtma, nink kannatama Eige-
fuggust Teotust Hädda nink Wallo, nink wimate Sur-
ma minnemä, nink nidade Jummalä Digusselle kül teg-
gemä nink Inimisse eest masma.

1. Mos. 3, 15. Minnä tahha Waino tösta sinno wäsele n'nt
Näse wäsele, nink sinno n'nt temmä Seemne wäsele: Se-
samma saap sulle Paab ärrärohuma, nink sinna saap temmä
Kona ärrärohuma.

2. Kor. 5, 21. Jummal om sedda, se lüttesike Pattust es tiid, meise
eest Pattus tennu, et meise saassem Jummalä Digusses temmä
sissen.

102. Kas om sis sesinnane Nour wastawoetu?

Ja, om: Jummal ei olle ommale Pojaleke Nemo
andnu, enge om tedda meise kile eest ärräandnu, Ruht-
lust temmä päle panna, et meil Rahho olles, nink temmä
Kaiigi löbbi olleme meise sirtiretu. Röm. 8, 32. Ef. 53, 5.

103. Mes om Jummalä Poja Nimmi?

JESUS KRISTUS.

104. Kun es temmäst! opretetas?

Kristi Ussu rõisen Tüctin, kumb ärrälunnastamissest
pojatap.

105. Üele mulle sis Kristi Ussu rõise Tücti Sõnnu?

Minna ussu JESUSSE KRISTUSSE,
Jummalä aino Poja, meise JESUSDU, sis-
se, te om sadu pühhäst Wainust, Imale tulnu
Mariast, Jumprust (Reitist) kannatanu Pont-
susse Pilatusse al, Kristi pälepodu, ärrätolu nink
mahha matteu. Ulla lännu Põrgu-Hauda, kol-
mandal Päiwäl jälle üllestõshu Kooliist, ülles
lännu Tairatte, istup Jummalä, se ligewägge-
wä Issä, hääl Käel. Säält saap temmä jälle
tullema sundma Ellawid nink Kooliid. (Kohhut
moistana Ellawide nink Koolide päle.)

106. Mes

106. Mes se om?

Minna ussu, et JESUS KRISTUS tõdetell
JUMMAL Issäst iggawest, nink ka tõdetell Inimisi-
ne, Jumprust Mariast sündinu, om minno JESUSDU,
kä minno ärräkaddonu nink ärräsunnitu Inimist om
lunnastanu, ärrästõshu nink woitnu (pästnu) ligist Pat-
rust, Surmast nink Kurrati Wäest; ei mitte Kulla ehk
Hõbbega, enge omma pühhä Kalli Berre, nink omma
sütä Kannatusse nink Surmaga; et minna temmä omma
peä ollema, nink temmä Nakkussen temmä al ellämä,
nink tedda orjama iggawetsen Digussen, Woggaussen
nink Dussussen: Otsse nida kui temmä om üllestõshu Sur-
mast, elläp nink wälitsep iggawes. Se om tõdetellkule
tõisi.

107. Mes sinna neide Sõnnuga' tunnistaat JE-
sussest Kristussest, Jummalä Pojast?

Minna tunnista temmäst, et temmä om (1) tõdetell
tõisina JUMMAL, Issäst iggawest sündinu. (2) Gest
et temmä minno Pattu eest piddi ärräkoolma, ent Jum-
mal omma Ollemisse perä ei woi koolda, sis om temmä,
lööbi pühhä Waino üllewarjomisse, tõisises Inimisi-
ses Jumprust Mariast sündinu.

108. Näüdä mulle ülles pühhäst Kirjast, et Kris-
tus rõisine Jummal om?

Röm. 9, 5. Kristus, kumb om sündinu Wannamist Eihapera,
om Jummal üle lige kitem iggawes. Amen.

1. Jan. 1, 20. Jummalä Poig om tulnu, nink meile Moissust and-
nu, et meise tõisist tunneme. Nink meise olleme tõisisten,
temmä Poja JESUSSE KRISTUSSE sissen: Sesinnane om se tõdetell
Jummal nink iggawenne Eho.

109. Näüdä ülles Kristust tõdetellko Inni-
mist ollewar?

Heebr. 2, 14, 15, 16. Otsse kui Kallil Eihha nink Werd om, nida om
temmä

temmä la felfammal Rombel fest offallitus sanu, et temmä, läbbi Surma, Wälke ärrawöttaf seti, kel Surma Wäggi olli, se om kurratit ninf pättäf ärrä neid, kumma läbbi Surma Pello kien Ellun piddima Dria ollema. Sest temmä ei wöteä kumate Englid henne päle, enge Abrahami Semend wöteäw temmä henne päle.

Tim 2. 5. Utä Jummal om ninf üt Wabbe. Mees Jumma-
Ja ninf Jummalisewäwel, se Jummaline Kristus Jesu.
110. Mes Aobhus om Kristusel sinno ülle?

Temmä om minno JESU.

Rom 9. 9. Seperäw om Kristus ka ärräfolu, ninf ülestösu,
ninf jalle elomas sanu, et temmä koolijde ninf Ellawide ülle
Jwand olles.

111. Welles temmä suno Jwand om?

Seperäw, et temmä minno ninf sebdä loggona
Jma, kui meij elline ärräladdou ninf Wörgüre ärrä-
lunnin, wa ärrälunnastanu, ehl wabbas ninf wallate
temmä.

1 Kor 6. 9. 20. Telle ei olle mitte henne perätt. Sest teije ol-
lese kallbe ärrälletu. Seperäw, kike Jummalat omman
Sewan ninf omman Waimun, kumma omma Jummalat
perätt.

112. Mistes Kristus sinno om ärrälunnastanu
ehl wabbas tennu?

(1) Partust, et ne minno ei peä hukka saama, ei ka
minno ülle wallilema. (2) Sumast, et se minno ei
peä iggawes kinni piddäma. (3) Kurrati Wäest,
et temmä ä minneg, nida ei woi tetä, kui minno Partu
om ma tennu.

Rom 8. 1. Et olle nind nest üttele Hakkatust, kumma Kristusse
Bäusse siffen omma, kumma ei läw libba perä, enge Wai-
mo perä.

Rom 6. 12. 14. Sis ärrä wallitfego nind Wat teije surmitfem
Ehben talle sonnawöskil olla temmä äimman. Urge ande
Ja omme kullitfisse üllekohio, Mikas Partule; enge ande
henda ess Jummalalle, nida kwi no, kumma koolijit omma
ella.

ellomas sanu, ninf omme Soli ämissi Digusse Kristus Jummas
lalle. Sest Partei ka teije älle mitte wallitfema, sest teije ei olle
Säduffe al, enge Dromo al.

1 Kor. 15. 54. 55. Woi seimwane hukka mfinero saap henne päle
wötma sebdä, mes hukka ei lä, ninf seimwane surmitf saap hen-
ne näle wötma sebdä, mes ei löle, sis saap se Sönnä sandima
mes kirjotet om: Surm om ärräneeltu Wöimuffe siffe: Surm,
kus om sinno Wäla? Wörgan: Haud, kus om sinno Wöimuns?
Ent Surma Wäla om Wat: Ent Partu Wäggi om Säduf.
Ent Jummalalle olgo Tenno. Te melle Wöimust om andnu,
läbbi mitie Jwand. Teisse Kristusse.

Hebr 2. 14. 5. Utse kai Partti libba ninf Werd om, nida om
temmä la felfammal Rombel fest offallitus sanu, et temmä läb-
bi Surma, Wälke ärrawöttaf seti, kel Surma Wäggi olli, se
om kurratit; Ninf pättäf ärrä neid, kumma läbbi Surma
Pello kien Ellun piddima Dria ollema.

113. Minkga es sis Kristus sinno om lunnastanu?
E mitte Kulla ehl Höbega, enge omma pühhä kalli
Werrega. Kumma temmä minno Partu ehl Kristi kullen
om ärrawallanu, ninf omma Sönnawöimuffe, kanna-
tusse ninf koolitfega.

1 Petr 1. 18. 19. Teedke, et teije ei olle mitte hukkaminnewä
Höbbe ehl Kullaga ärrälunnastetu omman tühätifest Kälgist,
kumb teije teije Wannambit om ärrätetu; Enge Kristusse, kui
teotomatta ninf purreämatta Wona, kalli Werrega.

Kal. 4. 4. 5. Kui Wig täus soije, sis läbbät Jummal omma Poiga
sändurus sada Nöfist, ninf Säduffe alla panna, et temmä
neid kumma Säduffe al ollima, ärrawöttaf, et meile laste koho
hüs saaf.

114. Kas sis Kristus ka middäke olli Kurja tennu,
et temmä piddi ärräkolma?

Es olle mitte. Temmä olli ilma suta; Enge temmä
kannat minno perätt ninf mas ärrä minno Wödiga.

Esa. 53. 4. 9. Wöteffkult temmä känd meije Söppe, ninf wöt
henne päle meile Wallo. Temmä es olle kellele Kurja tennu,
ei olle Partust temmä Su siffen löttu.

115. Kas sis minnul nüüd Lubba om, minno omma
Pä nink Mele perrä ellädä, Kunna minna
olle ärrälunnastetu?

Ei olle mitte. Kuis minna nüüd weel peäs püüdä
Pattu tetä, nink neid orjata, kunnist wallale sada, ni
palso om masnu?

Rom. 5, 3. 4. Mitto meid Kristusse Jesusse päle omma ristitu,
olleme temmä Surma sisse ristitu. Sis olleme nüüd temmäga
mahha mattetu. Ibbi Kristusse, Surma sisse, et öffe kui Kris-
tus om ülles ärrätetu Koolijst Ibbi Esä Awustusse, nida
peäme ka meije wastse Eluu käämä.

116. Reddäs minna sis nüüd peä kuulma
nink orjama?

Minna peä nida kui Kristusse omma nink kalliste or-
jastetu Sullane (Näüsil) temmä Kikkussen temmä
el ellämä, nink reddä orjama iggawesen Digussen,
Waggaußen nink Omistussen.

Mt. 2, 14. Kristus om hendä effi meije eesi andnu, et temmä meid
ärrälunnastas ligest illekoitust, nink hennele effi Diawast poh-
bastas Ommandusses, kumb usin olles häle Eble.

Hebr. 9, 14. Kristusse Werri pohbastas meije Süddäme. Teed-
mist kolust Teust, elläwät Jummalat orjama.

117. Kui Kristus olli ärräkolu, mes sis perräst
temmä Rehäga tetri?

Reddä matteni mahha.

118. Melles temmä mahha om mattetu?

(1) Urtes Sunnistusses, et temmä digede nink tödste olli
ärräkolnu. (2) Meije Pattu mahha matta, kumbe
meije säält ei peä jälle ülles kaimma, ei ka neid wastsest
orjama. (3) Meije Haudu pühhäädä.

119. Sinna ätlet, et Kristus om ärräkolu nink
mahha mattetu, Kas temmä sis weel kolu
nink Sawwa sissen om?

Ei olle mitte. Temmä om kolmandal Päiwäl Sur-
mast jätte illestönu.

Jan.

Jan. Am. 1, 18. Minna olli kolu, nink näste, minna olle elläd
iggawest iggawesest Uas Amen. Mit mul om Pörgo-Haw-
wa nink Surma Wötmid.

120. Kas om Kristus ka Pörgutte lännu?

Ja, temmä om alla lännu Pörgu-Hauda.

121. Mes sinna moistat Ibbi Pörgu-Sawwa,
Kohhe Kristus om lännu?

Ärrähukkatusse Poika, ei mitte Pörgu-Pina; Sest
perräst Surma el olle Kristus seddä mitte kannaatanu.

Eweel. 4, 9. Et temmä ülles om lännu, mes se mudo om, kui et
temmäenne om alla lännu lige allumaste Ka Patka sisse.

122. Kunnas Kristus Pörgutte lännu?

Selsommal Silmä Pilgmiffel, kui temmä jälle om
ellädäs sanu.

1. Petr. 3, 18. 19. Kristus om ärräsurmatu Ehbha perrä, ent ellä-
wäs tetu Baimo perrä, kumman temmä ka om lännu, nink
nelle Baimule. kumma (nüüd) Wangin omma, Juitust lit-
telnu, kumma ennemuste es ussu, kui Jummalat Pimeel hie-
kied oot, Noa Päiwäl.

123. Minkperräst es Kristus Pörgutte om
lännu?

Seperräst, et temmä, kui dige Ärräwäärjä uink Boh-
muss Wöja, hendä Kurratille nink Kigille Ärrähukka-
teule Hirnus näüdäs, nink nida töttelikult Töga tädä
annaß, et temmä meid Pörgo-Hawwast ärrälunnastanu,
kumma sisse meije hendä nüüd wallato Kombel ei peä
saatna.

Kol. 2, 15. Temmä om ärräriisan Pätkö-Walla nink Woinus-
su, nink om neid Darus ette tonu julgest, nink Ärräwäärmissä
Rönnu neist tennu, henne Ibbi.

Hof. 13, 14. Minna tabha neid Pörgust ärrälunnastada, uink Sur-
mast ärräpäst. Surm, minna tabha sulle Surma-Sööt olla;
Pörgu-Haud, minna tabha sulle Jummalat-Wits olla.

124. Minkperräst es Kristus ülles om tönu?

1. Urtes Sunnistusses, et temmä meije Pattu eest i änn
wastse

welkkult om käl teunu nink masnu. 2. Meije Jhho-
mitasel Päiväl peävä sama ulles ärrätetuš iggawesse
Ello siffe. 3. Et meije waimoikkult peäme Parušt
üllestouma. nink et meije seddä ka jouwome.

Rom. 5, 10. Kui wesse Jummalalle olle se leppiteta läbbi temmä
Pöigä Surma, kui meše weel Wainiaste ollime; paljo ennam-
beste same das: sama, läbbi temmä Ello, tunua meše ollime
leppiteta.

Rom. 4, 25. Kristus om meije Parušt perräst ärrä antu, nink
meše Diagusse perräst üllestä ärrä.

1 Kor. 15, 21, 22. Läbbi Innimisse tullep Surm, nink läbbi
Jumimisse Koolide üllest: offentinne. Sest öffe kui Adamin
käl ärräkolua, nida sawa ka Kristusen käl elläwäe tectus.
Ent eggäntä ommon Kōron, Essi **CHRISTUS**, perräst ne,
kumma Kristusse perräst omma, temmä Tullenissen.

Rom. 6, 4. Eis olleme niid temmäga mahhamattetu, läbbi
Innimisse. Surma siffe, et öffe kui Kristus om ülles ärrätetu
Koolide läbbi Essä Annostusse, nida peäme ka meše washen
Elluä tädinä.

125. Kas om sis Kristus weel nättawäl Rom-
bel meije man?

Ei olle mitte. Temmä om ülles lännu ülle käl Es-
ma, et temmä käl tääläs Eweš. 4, 10.

126. Mes temmä sis niid teep meije Zääs?

Temmä istuo Jummalta Wäe hääl Käl, saiap nink
pallep meije eest Jummalta man.

Rom. 8, 34. Kes om, se hukka tahhap panna? Kristus om, se
ärrä om kolu, ent paljo ennambeste, se ka ülles om töšnu, se
ka Jummalta hääl Käl om, se ka meije eest pallep.

127. Kas meije ka same teddä jälle näggemä?

Ja, same; Sest temmä saap se Ilma Löppetussen jälle
tulhema Pitwin, nink käl Silmä sawa teddä näggemä,
nink no kumma teddä omma pistu: Nink käl ma Sug-
on sawa temmä een hundama Jan. Aw. 1, 7. Eis saap
temmä sundma Ellawid nink Koolid.

128. Kun-

128. Kunnas sis seddä Kobhut petäs?

Ilma Löppetussen, ehk waimel Päiwäl?

129. Kas sis se Ilm hukka lät, nink kuis temmä
peap hukka minnemä?

Ja temmä peap Tullen hukka minn mä.

2 Peetr. 3, 10. Jfanda Päiw saap tulhema, kui Barros Ösel, kum-
mal Taina jure Näggimissega sawa hukka minnemä, ent
Element sawa (sirest) P. llawast ärräfullama, nink Ma, nink
Leo kumma temmä sissen omma, sa: p ärräpallama.

130. Kunnas se sunnip?

Seddä Päiwä ehk Tundi ei tiä teäke, ei ka Engli
Tainon, kui emnege Essä ärrändä. Matt. 24, 36.

Matt. 25, 42, 44. Seperräst walwle, sest teie ei tiä mitte, kum-
mal Tunnil teie Essänd saap tulhema. Seperräst olge tei-
je ka walwi, sest kummal Tunnil teie ei möite, sis saap se In-
nimija Pöigä tulhema.

131. Kes se Sundia ehk Kobhto Moijja om
sensimatsen Kobhun?

JEHUS KRISTUS, idrettel: idisine Jummal
nink Inimenne.

Ap. Teg. 17, 31. Jummal om litte Väiwä säädnu, kummal tem-
mä teddä Ilmä saap sundma Diagussen läbbi litte Wihhe. k. me
man temmä om säädnu, nink peap kulle ette usku, perräst sed-
dä, kui temmä teddä Koolist om ülles ärrätanu.

132. Kumma es ne omma, kumbe peap sunnitama?

Käl Inimisse, ni ne, kumma sis weel elläwä, kui no,
kumma omma ärräkolu.

2 Kor. 5, 10. Meid peap käl awaldetama Kristusse Kobhto Järse-
een, et eggäntele tassotas, nida kui temmä Jhhu om teunu,
olgo hä ehk kurri.

133. Mes sis Kristus Innimissist saap sundma, ehk
mes se Kobhto ette peap todama?

Käl Tecto, Sönnu nink Wärid, olgo hä ehk kurri.

Matt. 16, 27. Innimisse Pöigä saap tulhema omma Essä Annos-
tussen omme Englimega, nink sis saap temmä eggäntele tassot-
ma temmä Sö perrä.

Matt.

Matt. 12, 16, 17. Minna üttele teise, et Jnnuusse pedwa Arwa andma Rohio Päiväl eggäntest tübidest Sönnast, mes nemmä omma pasatanu. Sest ommit Sönnust saat sinna äärdetetu, nink ommit Sönnust saat sinna äärdäsumntus.

1 Kor. 4, 5. Argefundle midbäde enne Äiga, seani kui Jssand tulley, se ka saap selges tegevä, mes Pimmedän om äärdäpedetu, nink Soämide Doumo aawaldama. Nink sis saap eggäntele Jummalast Kristust sama.

134. Mes Luggu es sis se päle eggäntele saap?

Rohhus moissetas nink toimeietas ka sebdämaid äärä, et no, kumma omma Hääd tennu (se om, omma usku Hä. Teggedega ülles näätü) sawa iggawetse Eulo sisse minnemä; Ent ne, kumma omma Kurja tennu, sawa iggawetse Tulle sisse minnemä.

Matt. 21, 41, 42. Sis saap temmä ka üttemä nette, kumma kural Kael omma: Tase äärä minust, teise äärdäwannetu, se iggawetse Tulle sisse. Kumb walwistetu om Kurratille nink temmä Englile. Sest minna olle isone olnu, nink teise ei olle malle shwä andnu: Minna olle jannone olnu, nink teise ei olle minno footnu. Minna olle wöras olnu, nink teise ei olle minno wasta wöru. Minna olle allaste olnu, nink teise ei olle minno katnu. Minna olle többine nink Wangin olnu, nink teise ei olle tulnu minno kaema.

135. Kui Kristus kii Ilma om äärälunnastanu, nida kui sinna ollet üttele, kas sis kii Jnnuusse önsas sawa?

Ei sa mitte. Ne sawa ütündä önsas, kumma Kristusse sisse uskwa, nink elläwä ussu sisse Önsani kindmälte jäwä. Nu, kumma ei ussu, omma jo sunnitu, sest nemmä ei ussu mitte Jummalala aino sündinu. Poja Nimmä sisse. Jan. 3, 16, 17, 18.

136. Mes se om: Kristusse sisse uskwa?

Jssandat Kristust lige temmä Digusse, Ärcäteenmisse nink Häteggemistega wastawötwa, neidsamnu latsellit. Kun Eowffen hennelle arwama, öse kui olles Kristus minno

no Pattu tennu, nink se wasta jälle temmä Digus, Woinus, Eulo, nink kii mes temmä om, minno omma olles.

Jan. 1, 12. Mitto tebdä wasta möttwa, welle and temmä Woinust Jummalala Latkis sada, kumma temmä Minne sisse uskwa.

Kal. 2, 19, 20. Minna olle läbbi Säduffe Säduffelle ääräfolu, et minna Jummalalle elläs. Minna olle Kristussega Kristi päle podu: Ent minna ellä, et sissi eandub minna, enge Kristus elläp minna sissen. Sest mes minna nühk ellä libban, sebdä ellä minna Jummalala Poja ussu, se minno om armastanu, nink hembä est minno eest äärdäandnu.

Mat. 6, 6, 8. Meise titäme sebdä, et meise wanna Junniinne temmäga Kristi päle podu, et se patil Jhho libjäs lääs, et meise eandub Pattu ei orja. Ent kui meise Kristussega olleme ääräfoolnu, sis ussume, et meise temmäga same ellämä.

2 Kor. 5, 21. Jummal om sebdä, se üttele Pattu es tija meise eest Pattus tennu, et meise saassem Jummalala Digusse temmä sissen.

137. Kas sinna hennest est ommast Wäest woit usku?

Minna tunnista, et minna ei woi mitte ommast Melest est Wäest Jesusse Kristusse minno Jssanda, sisse usku, est temmä mannu sada.

2 Kor. 7, 5. Meise ei löiba hennest est midbäle mötlema, kui hennest est, enge meise Kölbwiane om Jummalast.

138. Kes sis sadap usku sinno sisse?

Pühhä Waim.

2 Kor. 12, 3. Keäle ei woi Jesust Jssandas kutsu, kui läbbi pühhä Waimo.

Kal. 4, 6. Sest et teise nühk Latse ollete, sis om Jummal omma Poja Waimo teise Soämette lähbätänu, se tännitap: Abba, Estä!

139. Kes se pühhä Waim om?

Temmä om se kolmas Rest Jummalikkun Olemissen, Jssäst nink Pojast wäljäminner.

140. Kunnan Paigau es pühäst Waimust
opperas Katekismussen?

Kristi-Ussu kolmandan Tähtin, kumb Pühändämise
fest, pajatap.

141. Ütle mulle Kristi, Ussu Kolmanda
Tähti Sõnu?

Minna ussu Pühhä Waimo sisse, ütte püh-
hä Kristlikko Kertut, Pühhide Ostaust, Pattu
Udhisandmist, Lihha Üllesõffemist, nink ütte
iggawest Ello. Amen.

142. Mes se om?

Minna ussu, et minna ei woi mitte ominast Melest ehe
Wäest Jesusse Kristusse minno Issanda sisse ussu, ehe
temmä mannu sada: enge pühhä Waimo om minno läbi
bi Arno Oporusse kutnu, oame andibega walgustanu,
digen Ussun pühändänu nink üllespidänu; deie nida kui
temmä sedda foggona kristlikko Roggodust Ma pääl kut-
sup, foggup, walgustap, pühändäp nink Jesusse Kris-
tusse wan peaw digen ainuu Ussun. Kunnan kristlik-
kun Roggodussen temmä mulle nink figiile Ustille eggä
Wäiwä lit Pattu rikkalikkult andis annas, nink wümsel
Wäiwäl minno nink lit Koolid saap ülles ärrädämä,
nink mulle like Ustibega Kristusse sissen ütte iggawest
Ello andma. Se om tõretellust idä.

143. Mes sinna neide Sõnyuga tunnistat Jum-
malast Pühäst Waimust?

Minna tun ista ütte Pühhä Waimo ell wat, te Es-
sät nink Wojast essiäräst om, ütteleggardest, jummalik-
kust iggawestest Olemistest Issä nink Wojaga.

Jan. 14, 16, 17. Minna taaha Essä valleida nink temmä saap
telle idist Nõmustasat andma, et temmä iggawest esse mannu
jääst, dõidusse Waimo kumba Jum ei woi wastawõita, jess
temmä et nää tedda mi, te, nink ei tunne tedda ta mitte.

Matth.

Matth. 28, 19. Winge nink tette ungris lit Paggand, neid rist-
ten se Issä, nink Poia, nink Pühhä Waimo Jummal.

144. Kas sis pühhä Waimo ka dige Jum-
mal om?

Ja om. Eest (1) eucurus temmä diges Jummalas
pühän Kirjan. (2) Se om ütse Jummalik Ammet
nink Ed, kui temmä meid pühändäp. (3) Wäije ussu,
me temmä sisse, nink meid ristitas ta temmä Nimine päle.
Ap Teg 5, 3, 4. Welles Satanas sinno Söänd om täinu, Püh-
häle Waimulle wõisi? Stana ei olle Inimistille, enge Jum-
malale wõisnu.

1 Kor. 7, 16. Es tellä tšä, et tette Jummalä Kert ollete, nink
et Jummalä Waimo teie sissen elläp?

Matth. 28, 19. Winge nink tette ungris lit Paggand neid rist-
ten Jummalä se Issä, nink Poia, nink Pühhä Waimo Jummal.

145. Mes Pühhä Waimo meile teep?

Temmä pühändäp meid.

1 Kor. 6, 11. Tette olle ärrämõstu, tette ollete pühändäp,
teie ollete diges sanu, läbbi Issanda Jesusse Nimine, nink
läbbi messe Jummalä Waimu.

146. Mink läbbi es Pühhä Waimo meid püh-
händäp?

Läbbi Jummalä Sõnna nink pühhä Saakramente.

Jan. 17, 17. Pühhä Essä pühändä neid omman Tõiten, Sinno
Sõnna om se Tõidus.

147. Kuis Pühhä Waimo sedda Pühändämist
nakkap?

Pühän Kristimissen, kunnan meid ommist Pattust
puhtas mõstas, nink Jummalä Earsis jälle fännitetas
Eweel. 5, 25, 26. Kristus om armastanu Roggodust, nink om
hendä essi se eest ärrä andnu, et temmä sedda pühändäp, poh-
hasten läbbi Wee-Wihumisse Sõnnan.

148. Kuis Pühhä Waimo Pühändämist
eddisi sadap?

Läbbi Jummalä Sõnna Jutusse, essiärästikkult
läbbi

läbbi pühhä Armo. Oppusse Kulutamisse: sest läbbi se-
samma Sõnna kutsup temmä (1) minno Pimmes-
däst nink Partust Jummalala pole, nink temmä immes-
taolistko Walgusse sisse.

1 Tessal. 4, 7. Jummal ei olle meid mitte kutsnu Rõjusse sisse,
enge Pühhandamissen.

2 Tessal. 2, 12. Teise peate nnda käimä. Kui sinuis Jummalala
een, se teid om kutsnu omma Rikkusse utat Yuuvustusse sisse.

1 Peetr. 2, 9. Teise ollete se ärrawallitsetu Suggu, kuninglik
Preestreis, pühhä Rahwas, Rahwas Dmmadusses, et teise
temmä Hätekro kulutusse se teid pimmedäst om kutsnu omma
immetalistko Walgusse sisse.

2. Walgustap temmä minno, et minna Armo-
Sõnna, nink mes mulle sesamma sissen ette kanneras,
woi woista.

Law. 8, 128, 27. Jssand om Jummal, se meid walgustap.

Law. 8, 8, 28. Sinna walgustat minno Walgu, Jssand minno
Jummal teep minno Pimmedust walges.

3. Arwop temmä minno Sõänd ütles, et minna
seddä Sõnna töttes peä, Ussun seddä wast wä ta, Ellun
nink Surman se päle loda, ka lastelikun Sõnna: dte
miffen se perrä ellä.

Ap. Teg. 16, 14. Üte Jummalala veiglik Watne, nimmelt Püsä,
üts Purpuri Wäjä Tuateri Linast, kuuld ka; selle arwas Jo-
sänd Sõänd, et temmä tähhelle pand mes Paawlist üteldi

4. Kinnitap temmä mulle (kui Pitsatiga) Jum-
mala Armo pühhan Oddango: Sõdm: Ahan.

Jan. 6, 54 55. Ke minno Eihha sööp, nink minno Werb loop,
sel om ig: ä venne Ello, nink minna sa teddä illes ärratämä
wilmisel Parwäl. Sest minno Eihha om se õige Sõöl, nink
minno Werrt om se õige Jook.

149. Mist es sa woi tutra, et pühhä Waim sinno
om pühhandanu?

Kui minna ennamb Jummalast tunne, kui ma enne
olle teednu; Kui minna Ussun kängembas, Ellun waarna-
bas,

bas, Walwussen ussinambas, nink Willitussen kannata-
sikkumbas olle sanu, kui ma enne olle olnu.

Rom. 8, 9. Teise ei olle mitte Eihhan, enge Waimun. kui ennage
Jummalala Waim teise sissen elläp. Ent kel Kristusse Waimo
ei olle, se ei olle mitte temmä perräst

Rom. 8, 17, 14, 15, 16. Kui teise Eihha perrä elläte, sis sate är-
wakoollaa; ent kui teise läbbi Waimo Eihha Tefko soletate, sis
sate ellämä. Sest kumbe Jummalala Waimust ajetas, ne omma
Jummalala Patte: Sest teise ei olle mitte Sallastusse Waimo
sanu, jälle pelhätä, enge teise ollete Patteusse Waimu sanu,
kumman mette heikame: Abba, Ess! Sesamma Waim annap
ka Tunnistust mette Waimule et mette Jummalala Patte olleme.

1 Jan. 3, 24. Ke temmä Käsku peap, se jääp temmä sisse, nink
temmä se sisse. Nink sest tunneme, et temmä mette sisse jääp,
sest Waimust, kumba temmä mette om andnu.

150. Es sis sinna peä Jummalat Pühhä Waimo
nink Pühhandamisse Ande perräst
pallema?

Ja, minna peä.

Eut. 12, 13. Kui teise, kumma kutsa ollete, tunnete häid Andto
anda omimille Kasile, pallo ennambere saap raivane Essä
Pühhä Waimo andma nelle, kumma teddä pallega.

151. Kuis sinna sis seperräst paller?

Law. 8, 51, 12, 13, 14. Lo minno usse, Jummal. üte pohhast
Sõänd, nink anna mulle ütte wasshet kindmät Waimo: ä rä
heitomiano mitte sinno Walgest ärrä, wink omma pühhä Wai-
mo ärrä wõiko minnust mitte ärrä. Admujia minno jälle om-
ma Onnussega, nink se tõmul k Waim piddägo minno illes.

Law. 8, 147, 20. Jssand, oppeta minno teggemä sinno Hä. Mele
perrä, sest sinna ollet minno Jummal, sinno hä Waim saatto
minno tassatse Te päle.

152. Das sis pühhä Waim sinno ärsindä
pühhandap?

Ei mitte minno ärsindä, erge temmä kutsup seddä
teggona kristlikto Koggedust, eh: Eik Kristi Jnnimissi Ma-
pääil; neidsamuru koggup, walgustap, pühhandap tem-
mä

má, nink peap neid Jesusse Kristusse man digen ainut
Uffun.

153. Kuie neid, kumma nidade omma kutsutu nink
pühänderu, muido kutsutas?

Kristikkus Kerkus, eht Jfanda Kristusse Roggo-
dusfes.

154. Kas sis nesinnatse kutsutu Pühänderu ilma
Partuta omma?

Kui meije ütleme, et meil ei olle Partu, sis pettáme
hendá effi árrá, nink Tóttet ei olle mitte meije sissen.

1 Jan. 1, 8. Meije effime (parrao Jummal!) kíl pal-
jo. Jal. 3, 2.

155. Es sis neide Partu neile andis anta?

Partu Kohhisejille nink Uffikkulle Partatulle antas
neide Partu eggá Páiwá nink rikkalikult, eht ráwwest,
Kristusse perráft, andis.

1 Jan. 7, 9. Kui meije omme Partu illestunnistame, sis om
temmá uffutaw nink óige, et temmá meile Partu andis annap,
nink pohhastap meid figest illekohtu.

Exel. 33, 12, 16. Kui úts Jummalá Ballato wags saap, sis ei
pea temmál sest middále wigga ollema, et temmá om Jumma-
lá Ballato olnu, nink kíl temmá Partu, mes temmá om tennu,
ei peá mitte málletetámá.

156. Kas meije ka woime omma Tóga Partu Andis-
andmist henneselle sata, eht árrátemida?

Ei woi mitte; sest Jummalá Digus tullep, lábbi Uffu
Jesusse Kristusse sisse, kike mannu nink kike pále, kumma
ustwa. Nink meije same ilma Árráoriamiffeta diges,
Jummalá Armust, lábbi se Árráalunnastamisse, kumb
Kristusse Jesusse lábbi om súndinu. Rom. 3, 22, 24.

157. Kas woirwa ka Umbuskikko, kumma hendá
Partust ei káná, enge julgede neide sissen elláwá,
hendá Partu Andisandmiffest
rómustada?

E

Ei woi mitte, enge Jummalá Wihha jááp neide pále.
Jan. 3, 36.

158. Mes Abbies mul sest om, et mul Partu Andis-
andmist om, wai ei olle, kui minno Kássi
ennege muido háste káup?

Wáega paljo; sest se Tund tullep, kummal kíl, kum-
ma Jaudu sissen omma, sawa Kristuss: Hádád kuulma,
nink kumma Hádád omma tennu, ne sawa (omma Jh-
hoga) ette tu-llena Elio illestóffemiffes, kumma Kurja
omma tennu (nink ei olle siin Partu Andisandmist sanu)
Sundusse illestóffemiffes. Jan. 5, 28, 29.

159. Kohhes ne sawa, kumma Ellus
ülles roufwa?

Nemmá sawa iggáwetsse Elio sisse, sinná Taitwatte,
kun Rómu wihalt nink armas Olleminne om Jummalá
háál Káel iggáwetses Ájas. Law. E. 16, 11.

160. Kohhes sis no sawa, kumma Sundusses
ülles roufwa?

Nemmá láwá Pórgutte nink iggáwetsse Wallo sisse,
Kristusse Kohho Moistmiffe perrá: Take árrá minnust,
reije árráwannotu, se iggáwetsse Tulle sisse, kumb walnis-
tetu om Kuratille nink temmá Engste. Matth. 25, 41.

161. Es sis Zeng úrtelisse Jhhoga árrátole?
Ei kole mitte.

Matth. 10, 28. Urge pessále mitte netb, kumma Jhho árrátapwa,
ent ei woi Henge mitte tappa. Ent pessále paljo ennámáste
sebbá, se Jhho nink Henge woiw árrárikku Pórgun.

Matth. 10, 28. Minna olle Abrahami Jummal, nink Isak
Jummal, nink Jakobi Jummal. Jummal ei olle mitte Koh-
hise, enge Elláwibe Jummal.

162. Kohhes sis Zeng lát, kui temmá Jhhust
árrálabkup?

Mi pea kui Heng Jhhust árrálabkup, sis wíás temmá
Kohho

D 3

soo'o ette, nink jeddä mödä, kui temmä sin Ellun om
temnu, iät temmä Taiwarre ehk Võrgurre.

Heebr. 9. 27. Inimissile om säciu üt kord ärräkoolda, ent peä
rät jeddä Kohhus.

Lut. 13. 28. Jesus ütlet Nõowli wasta: Tõttelikult minna
ütte sulle täamba saat sinna minnoga Paradiisi ollen.

Lut. 16. 22. 23. Ent lohto, et se Sani ärrä'oli nink kanne i Eng-
liri Abrahami üssa Ent se Ris' as koki ta ärrä, nink mat-
test mahha. Kui temmä nüüd Võrgun nink Wallun olli, sig
iõsi temmä omme Silmi illes, nink näggi Abrahami kaw-
mest nink ka' s'ruhi temmä üsjan.

Willi. 1. 23. Mui om Himmio ärräpätetus sada, nink Kristusse
man elli.

Jon. 10. 14. 15. Onsa omma ne koolka kumma Iffandan ärr-
räkoolda sest 28 ist. Tõitese, Waim ütles, et nemmä hengawd
ommasi Toosi; Sest neide Teo lätwa neide perra.

16. Kas sinna ka usut seinnarse Libha Ülestõsse
mist ehk et sinna ihbo saap jälle illestouma

Mulla si'sest?

Ja, minna ussi nink tija omma Sunnastajat eldawat,
nink temmä saap minna peeräst Mulla sissist illeärrä'ä
mä, nink minna sa seinnarse omma Rahhaga illeõms-
marus, nink sa omman Libhan Jummalat näggemä;
seddä amma sa minna henne nä' gemä, nink minna
Siimä sawa reddä näggemä, nink ei mitte Wõras.
Hjob. 19. 25. 26. 27.

164. Märäst Pohja es sul om, jeddä ussu?

Jummalat selge Eõna.

1 Ko. 15. 53. Seinnane Huffaminu peap henne päle tõmb-
ma jeddä, mes hukka ei lä, nink seinnane Surmil peap päle
tõmbma jeddä, mes ei tole.

Willi. 1. 20. 21. Met'e (Koddo) Oleminne om Taiwan,
kun nast meie ka odame Sunnikäggiät Issa: at Jesus Kris-
tus: Ke meie all'ndilko Ihhe saap ärrä'm'uttmä; et se tem-
mä ärrä'elleretu Ihho armo'isses saap, se Wäe perrä, kummaga
temmä lil woip henne alla helkä.

165. Ent

165. Ent se om jo ni nättä, et seddä teäte es wois
ussu, et se Ihho, kumb jo Tubhas nink Cosmus
om mäddanu, peäs jälle ellawäs sama?

Jumma'a man woio lil Asti sindidä. Kui temmä
om woiau Mullast Inimist lutowa, kui reddä weel ussi
te es olle man. sis om temmä Wäel üli hõlpsa, selle
ärrä'äddanu Ijhole Elio jälle anda. Niida näeme ka
jo eggä Aastaja ussuggust illeärrä'tamist Kohhus, Ter-
rät nink Ellikust.

166. Kuis henda Kristi Iniminne dig de wiimse
Päiwä nink Rohko wasta peap walmistama?

Eggäpäiwäse Par'ust. Käänissiga.

2 Peetr. 3. 11. 12. Kui nüüd se it' peap hukkaminnemä, märdise
es teise sis peate ollema pühän. Käigin nink Jummalat Vels-
jussen, et teise odote nink rühbite Iffanda Tullemissä Päiwä
päle, kum'al Taiwa Tullest sama hukka minnemä, nink Ele-
menti surest Pallawast ärrä'illama.

167. Mes om ütte Par'ust. Käänjä Inimisse
lige üll'mb. Tõ?

Üts ussist Palwusse Piddäminne.

168. Mes se om, Palwust piddamä?

Jummalaga kõnelema, nink tem nait sedä, mes
meie woia om, Kristusse peeräst pallema, kimbmä Võrus-
sega, et temmä meid saap kuulma; reddä ka lige Hä'te-
gemisse eest temmä nä.

Lam. 4. 19. 21. Lasse omma Mele peeräst olla minna Su. Sõn-
net, nink minna Süddame Wajatusi henne een, Iffand, minna
Übbi nink minna kummalata.

169. Mink päle es meije Palwe peap ollema poh-
jandetu nink kelle peeräst es meije peame
pallema?

Meije palwe peap ollema pohjandetu Kristusse Kalli
Ärrä'teenmissä päle, temmä peeräst peame pallema, mes
meie waja om.

D 4

Jon.

Jan. 16, 3. Töttekkult, töttekkult minna hile teile: Mes teije eäle Essä sate pallemä minno Dimmel, seddä saap temmä teije andma.

Jan. 14, 13, 14. Mes teije eäle sate pallemä minno Dimmel, seddä tahha minna tettä, et Essä saap auwustetus Posan Kul teije widdäke sate pallemä minno Dimmel, seddä tahha minna tettä.

170. Mes sis om üts ussik Palwus?

Kui minna töisiesen Pattust. Käänmissen Jummalast Kristusse perräst middäke himmusta nink souwä, nink ei midle mitte kassite, et Jummal saap armosikkult Kristusse perräst minno Palwust kuulma.

1 Jan. 5, 14, 15. Se om se Julgus, mes mell temmä wasta om, et lai meije middäke temmä Meie perrä palleme, sis kulep temmä meid. Nink kui meije tiäme, et temmä meid kulep, mes meije eäle palleme, sis tiäme, et meiti neid Palwud om, mes meije temmäst olleme pallemä.

171. Kas sis ka umbusikkulo Jnnimisse Palwust kuultas, ke henda onnist Pattust ei känä?

Ei kuulda mitte.

Jan. 9, 31. Meije tiäme, et Jummal Pattotid (kumma henda Pattust ei känä) et kule, enge ke Jummal pelgit om, nink temmä Tahtmist teep, seddä kulep temmä.

172. Mis peap Jnnimist ajama ussinaste Palwust piddämä?

Kolm Tükki peawä reddä Palwusselle ajama:

(1) Jummalä Käsmäne.

Lam. 8. 50, 15. Helka minno Appi Häbdä sissen, sis tahha minna suno ärräpöädä, nink sinna peat minno künä.

Luk. 23. 36. Sis walwe nüüd, nink pallege eggäl Mal, et teije auwas suasse, se kige eest ärräpaggema, mes saap tullemä, nink salsma Jnnimisse Po'a een.

(2) Jnnimisse omma Häbdä nink Tarwistus.

(3) Se suur Tullu, mes tälle henneselle fest saap.

Mat. 7, 7. Pallege, sis saap tälle antus, otfige sis teije sate löidmä, koptutage, sis saap teile illes awwatus.

173. Kuus

173. Kuus om meid Kristus oppetanu pallemä?
Meije Issä, ke sinna ollet Taiwan.

174. Mes se om?

Jummal tahhap meid sega häitisedä, et meije peäme ussma, teddä meije armsat Essä ollewat, nink meid temmä bige kassite; et meije julgeste nink kige Lotussoga teddä peäme pallemä, nida kui arma kassite omma armsat Essä pallemä.

175. Reddäs meije peäme kummaridama?

Ei mitte kolu Pühhi, ehl nuud Wäär-Jummalid, enge meije Issä Taiwan.

Mat. 4, 10. Sinna peat Jummalat omma Issandat kummaridama, nink teddä üstada orlama.

176. Melles sinna Jummalat Issäs kutsut?

Se perräst, et minna Kristussen Jummalat kassite olle, läbbi Issä.

Jan. 1, 12. Mitto teddä wasta wöttiwa, neile and temmä Wolmusk Jummalat kassite saba, kumma temmä Dinnime sisse ussma.

177. Mink perräst es meije ütlemä: Meije, nink ei ütlemä mitte, Minno Issä?

Se perräst, et meije ei peä mitte üstada hame eest, enge ka kige kassite Jnnimiste, ja ka omme Wainlaste eest, Jummalat pallemä.

1 Tim. 2, 1. Sis mannikse minna nüüd, kige eesmäält tettä Vallemist, Palwustid, Ceupalwid nink Tennämisse, kige Jnnimiste eest, kunnigide eest, nink kige eest, kumma illemä omma, et meije rahholikko nink warki Elio wotme piddada, kigen Jummalat Palwustid nink Aususen.

178. Melles sinna ütlet: Issä, ke sinna ollet Taiwan; es sis Jummal ka olle Ma pääl?

Ja, töttekkult om Jummal ka Ma pääl, läbbin kige sille neile, kumma teddä töst Melest app'heikwa. Enge kui minna teddä kuru Issä Taiwan, sis algata minna sega

D 5

sega

sega ommi Meelde temmä ligewäggewät Wälte, Au-
wustust nink Manoll-mist ülle lige, kum na perrä temmä
Ei jouwar nink suttap, lige ülle om nink kil tää'öp. Est
nää'd et temmä minno Jssä, nink nisugune wäggew Jssä
om. si' moip temmä mulle ka anda, mes minna pale

179. Uele mulle sis nää'd se pühhä Palwusse eddis
n äst Palwet?

Pühhändetus sago sinno Nimmi.

180. Mes se om?

Jummala Nimmi om kü hennesest effi pühhä; ent
meije palleme sesinnatsen Palwen, et temmä ka meije man
pühhä's saas.

181. Kuis se sinnip?

Kui Jummala Söna selgede nink puhteste oppretas
nink meije ka pühhätkult, kui Jummala Latsse, se perrä
elläme; seddä arowita meid, armas Essä Taiwan! Ent
ke töisite oppretap nink elläp, kui Jummala Söna op-
petap, se ei pühhända mitte meije seän Jummala N. m. a.
me Se eest hoija meid, armas taiwane Jssä!

182. Mes sinna nää'd waltet sensinnatsen eddis
mätsen Palwen?

Armas taiwade Jssä, arowita, et sinno Söna selgea
de nink puhtaste oppretas, nink et ka meije pühhätkult
kui Jummala Latsse se perrä elläme; Hoija meid Wöts.
Oppusse eest, kaidsa lige Pahhandusse wasta, kändä henne
pote kil Essäid nink Nummalid. Nää'dä hendä ülles lige
meije Hädda sissen, kui ütte wäggewät nink arwolikko
Essä, nida kui sinno Nimmi om. Wallitse meid, et meije
lige omma Edga ei eest meije omma Auwo nink Kaswu,
enge sinno Auwo, nink se pale kil säeme.

183. Uele mulle töist Palwet?

Sinno Riik tulgo.

184. Mes

18. Mes se om?

Jummala Riik tullap kü ilma meije Palweta tem-
mäst effi; ent meije palleme sensinnatsen Palwen, et se ka
meije monnu tulles.

185. Kuis se sinnip?

Kui se taiwane Jssä meile umma pühhä Waimo an-
nap et meije temmä rühhä Söna, läbbi temmä Armo,
u sume, nink jummalikult elläme sin ojalikkult nink sääl
iggawes.

186. Mitmasuggune es Jummala Riik om?

Kolmeuggune: (1) Wäe-Riik, kumb sel Jssan-
dal em ülle lige Eodu, W. a. (2) Armo-Riik, kumb
om Ustjide sissen. (3) Auwustusse-Riik, kumb neite,
kumma Otsani elläwä Ussu sisse kindmält jäwä, iggawet-
sen Eän om wal ristetü.

187. Mä'äst Riiki es sinna sin moistat?

Armo-rink Auwustusse-Riik, kumb om, et Kristus
se J sand, verrast seddä, kui temmä mid Kurrati Wäest
nink Riikist om ärräpästnu, meije Söamid omma rühhä
Waimoga wallitsep, et meije temmä Söna ussume,
jummalikkult elläwä nink iggawes önsas same.

Kol. 1, 13. Jummal om meid pimmedusse Waimuffest ärräpäst-
nu, nink umbre idotaru omma arm. Wöia Riiki sisse.

188. Kuis se sinne Riik meile tullep?

Jummala Riik ei tulle mitte wäljäsidditse Lähhe-
lep-annemissega; enge om Ustjide sissen, nink säetas nei-
de sissen ülles, läbbi Jummala Söna nink pühhä Saas
Framente.

Lut. 17, 20. 2. Jummala Riik ei tulle mitte wäljäsidditse Läh-
helep-annemissega, ei üteldä ka, näste sin. eh' näste sääl om
se, seä nästse Jummala Riik om sissen pidä teise sissen

189. Sis ei olle Jummala Riik mitte Umbustjide
nink Jummala Wallaruude sissen?

Ei

Ei olle mitte. Umbussu Easte sissen tallitap Kurri Waim omma Eöbb; Eweef. 2. Dat wallitsee neide sissen, kummale nemmä sönnawöelikkö omma temmä Himmun, Surmas. Rom. 6, 12. 16. Rom. 8, 9. Kei Kristusse Waimo ei olle, se ei olle mitte temmä perräst.

Kol. 5, 10. 20. 21. Iihha Teo omma arowalikkö, kumma omma, Abbi-Ello-Milminne, Portuine, Rotus, Turafus Waar. Jummalala Vallemine, Nöidamine, Wain, Riib, Wihhastellimine, Wihha, Lörä, Lälli, Kawal-Oppetamine, Kaduus, Nöidamine, Elgjomine, Elgjomine, nink mes nisuggust ennám om, kumbe nitina teise enne üttele, nida kui minna ka enne olle üttele, et kumma nisuggust teggewá, ne ei sa Jummalala Riik mitte perrándamá.

190. Mes sinny sis nüüd sensinnarsen toisen Palweni pallet?

Armas taiwane Iisä se sinna Kristust iggawerses Kuningas oll'it töstnu, säe ülles omma Armo, Riik, minno nink kike Innimiste Henge sissen. Anna weisse omma pühhá Waimo, se meid wois wallitsee, et meije sinno Sönnä, labbi sinno Armo, ussime nink jummalikkö kull' elláme sin ajal kull' nink sääl iggawes. Hoija omma Keekat puhtan Oppussen nink pühhan Ellun, kaibsa kikk' temmä Lu. Iiikmisi kige se Ilma nink Kurrati Kurjusse wasta. Häetä ärrä Kurrati Riik, kige temmä Abbi-Meeste Kögusse nink Kinnitusega, sin Armo-Njal labbi omma Sönnä, nink wimäte labbi se arowalikkö Tullemissä Kohulle.

191. Ütle mulle Kolmandat Palwet?

Sinno Tahtminne sündkö, kui Taiwan, nida ka Ma pädä.

192. Mes se om?

Jummalala hä armolikk' Tahtminne sünnip. Kii ilma meije

meije Palweta; ent meije palleme sensinnarsen Palwen, et temmä ka meije man sünnis.

193. Kuis se sünnip?

Kui Jummal kii kurja Nourwo nink Tahemist ärrä-häetap, nink kelap ärrä seddä, mes meid ei tahha lasse Jummalala Nimme pühhändädä, nink temmä Riik tulla, kui om, Kurrati, se Ilma nink meije Iihha Tahtminne; enge kinnitap nink peap meid kangebe omman Sönnan nink Ussun meije Otsari. Se om temmä armolinne nink hä Tahtminne.

194. Mes om Jummalala Tahtminne?

Kii mes temmä tahhap et m-ije peáme teggemä, kui se, et meije hendä peáme Pattust kändmä, öigede ussime, pühhäikk' kull' elláme, kannatikk' kull' kannatama, nink nidade Iisanda Kristusse Jälgi sisse astma.

2. Peetr. 3, 9. Jummal ei tahha mitte, et üttele peäs ärrä kadduma, enge et kii Pattust kändä. Jan. 6, 20. Se om temmä Tahtminne, se minno om lähätänä, et eggäl üttele, se poiga näep, nink ussime temmä sisse, peap ollema iggawenne Ello.

1. Thessal. 4, 3. 4. 5. Se om Jummalala Tahtminne, teise Pühhändamine, et teise tagganate Portust, nink et eggäuts teise tiisä omma Iihho piddädä Pühhändamissen nink Nourwo; ei mitte Sinno kannatamissen, nida kui Vaggana, kumma Jummalat ei tunne.

2. Peetr. 2, 2. Se päle ollete kutsutu, et ka Kristus meisse eest om kannatanu, nink meisse Sentirja jätnu, et teise temmä Jälgi perrä peäte käämä.

195. Kuis Jummalala Tahtminne Taiwan sünnip?

Pühhä Engli nink Iirawallitu Taiwan teggewá seddä ennege, mes Jummalala Mele perräst om, et tija üttesti Pattust, armastawa kigen Ussun Jummalala Wallitust nink kiiwa teddä seperräst allasi.

196 Mes

196. Mes sinna sen kolmandan Palwen pallet?

Armas taimane Jsa, leiä nink häetä ärrä ku euria Nouwo nink Tahmist, kum na ei tahha mitte lasse sinno Nimme pühändädä, nink sinno Niki taha, Anna meile Armo, et meije sinno pühhä Tahmist iel's tunne m.; sehdäsamma hääl Melei nink sinno wödtä taidä me, nink sinno Tahmisse perä täl kannarat kule kama tame, mes sinno issikil Käsi meije päle wödetap panna.

197. Ütle mulle neljändät Palwet?

Meije päiwälikko Leibä anna meile tään bā.

198. Mes se om?

Jummal annap päiwälikko Leibä ka kül, ilma meije Palweta, kiale kurjete Jänimistille; ent meije palleme sen sin natsen Palw n, et temmä meid tahhas sehdä lasse tulla, nink Tennoga meije päiwälikko Leibä wasta wötra.

199. Mes se om: päiwälime Leib?

Kil mes Jshö Eotusselle nink Ülespidämissele taw wis om: kui Södt, Jool, Keiwa, Kängise, Hone nink Maja, Pöid, Eöpra, Rahha, Hä, wagga Abbi, Kans, waa Eatsse, wagga Perre, waa nink ussu: awa üll mbä, hä Walsittus, hä Jlm, Rahho, Terwu, Karrstus, Uuw, hä Söbbera, ussutawa Kullatisse, nink nauwo nisugust.

200. Melles meije Jummalast päiwälikko Leibä palleme?

Üttes Tunnistamisses (1) et meile läbbi: Kurrati Küns ei nink Wöidusse (2) läbbi mu partikko Nouwo, omma Pätöitust ei ossi (3) et meile ka ei peä omma al: Wirtus selle nink Eöle, enge Jummalata O nistamiss päle kil arwama. (1) Et meije kindwaste peäme ussa, et meile sehdä, mes Jummal meile tahhap anda, üsike Kurrat ehk Wöid ei woi ärrawöita.

Taw E. 4: 15. Kil Silmä looowa sinno päle, nink sinna annat meile neibe Söfi omma Alal. Taw.

Taw. E. 127, 2. Se om ilmaajata, ei teije warra ülles töffete, nink peräil kamaa illes an istote, nink föte omma Leibä Nurrega: seft ommille Söbbera annap temmä sehdä maten.

Gal. Eön. 10, 22. Jffanda Jnnitus teep rikas ilma Waiwata.

201. Melles meije nida ütleme: anna meile tään bā meije päiwälikko Leibä?

Sega algatetas meije Meelde, et meije peäme weibiga rahhal ollema, nink ei peä mitte suurt hääd tagga oisima, ei ka Umbussan töise hommungo eest mu wetama.

Luk. 12, 25. Käege nink hoide hendä Ahnusse eest, seft keäte et ekkä seft, et temwal palso hääd om.

Heebr. 13, 5. Käit olgo Ahnusteta, nink olge rahhal sega, mes teil om; seft temmä om ütlemu: Minna ei tahha sinno mitte ille Käe hehta, ei ka sinno mahha jättä.

Matt. 6, 34. Urge murret ge mitte hommeste Päiwä eest, seft se hommungunne Päiw saap henne eest muretama. Se om kül, et eggäl Päiwäl omma Wigga om.

202. Ütle mulle wijendät Palwet?

Anna meile andis meije Süda, nida kui meije andis anname ommille Süidletille.

203. Mes se om?

Meile palleme sen sinnaarten Palwen, et Jsa Taiwan et tahhes mitte meile Partu päle kaeda, ei ka meide peräst meije Pallemist meile keldä; seft meije ei olle mitte se wäät, mes meije palleme, ei olle ka sehdä mitte ärräteninu: enge temmä tahhas meile kil selgest Armu st anda, seft meije teme eggä Päiwä paljo Partu, nink tenime selget Nuhtlust. Sis tahhame meile ka kül jälle Süddämest andis anda, nink hääl Melei hääd tettä neile, kumma meije wasta parwa.

204. Mes sinna sin moistat läbbi se Sü?

Kil meije Perwis nink Teggo: Partu, sesamasa aja likko nink iggäwesse Nuhtlussaga.

205. Kes

205. Kes sis meije Süädleine om?
Se Inniminne, te meije waſta om Patru eht Kurja
tennu. Matt. 18, 23 35.

206. Kes meije sis woi Jummalast Patru Andis-
andmist sada, kui meije ommale Lähembälle, te
meile om Kurja tennu, andis ei anna?

KRGSEUSE teigoda Sõnnu omma ne:

Kui teije Innimistille neide Effitust andis an-
nate, sis saap ka teije taiwane Effä teile an-
dis andma. Ent kui teije Innimistille nei-
de Effitust andis ei anna, sis ei sa ta teije
Effä teije Effitust mitte andis andma. Matt.
6, 14. 15.

207. Mes sinna sis pallet sensinnarsen wijen-
dän Palwen?

Armas taiwane Jssä, minna tunnista illes sinno eeri
õunne Patru, kumbe minna eggä päiwä, Mõtte, Sõn-
nu nink Teggodega, reden nink teedmättä te. Minna
tija ka, et nesinnarse Patru kiz Hääd minnust ärräkään-
mä; Ent minna palle sinno, anna mulle andis minno
Patru Kristusse perräst, nink temmä (ei mitte minno) Ä-
räorjamisse perräst! Anna mulle Armust, mes minna
olle pallelnu, nink mes mulle Jhho nink Henge polest tar-
wis om! Lähbi sinno Armo tahha minna ka Süddä-
mest hääd Meel andis anda, nink hääd tettä neite, kum-
ma minno waſta omma patru. Sinna Jssand, te sinna
Tahmist ollet andnu, anna ka Tähtmist!

208. Ütle mulle kuendat Palwet?

Nink ärrä saatto meid mitte Kuusatusse sisse.

209. Mes se om?

Jummal ei kuusa kül kedäke, ent meije palleme sensin-
narsen

arsen Palwen, et meid Jummal tahhas hoita nink ü-
es pidoada, et meid Kurrat, Jlm nink meije Lihha ärrä
ei peträ ei ka hukkota, Umbussu, Kätte-Mõite nink mu-
sure Hääl nink Patru sisse: nink eht meid segä peäs kuusa-
tama, et meije sissi woiffime ärräwõarda, nink Woi-
must sada

210. Mes se om Kuusamine?

Kuusamine om üts Ärräkaemine, mes meije same
teggemä, eht kuis meije hendä tahhame pidäda.

211. Mitrosuggune es se Kuusamine om?

Katresuggune. Üts om Jummalast Hä pole, kumma
lähbi meije Üst ärräkaemas.

5 Mos. 18, 2. 3. Jssand sinno Jummal om sinno weddänu
neid uelkumend Jssatäiga lauen, et temmä sinno allandas
nink kuusa, et tedä saas, mes sinno Soäne sissen illes, kas
sinna temmä kistu saas pidäda wai es saas: Temmä alland
sinno, nink last sinno ssoneda, nink sbot sinno Mannaga, mes
sinna nink sinno Wannamba eäle ei ölle rühnu, et temmä sulle
tedä annas, et Inniminne teiwäst üsinda ei ellä. enge ei In-
niminne elläp tigeſt sest, mes Jssanda Suust wäljä lat.

Edine Kuusamine om Kurja pole; Kui Kurrat lähbi
sissenpidäisse Sisseandnisse, Jlm Kurja Enpalge eht P-
handamissega, Häälsewisse eht Ahwärtä niss ga, meije
Lihha nink Werri, lähbi sissenpidäisse Kurja Himno,
Innimist Patru sisse hukkotap nink lihhorap

212. Mes sinna sen kuendat Palwen
pallet?

Armas taiwane Jssä, sinna näet, kuitas Kurrat, Jlm
nink meije Lihha nink Werri meid miinasuggutſel Rom-
bel Patru sisse hukkotap nink lihhorap, et ka nesinnarse
Wainlaiffe wäega wirgu meije päle omma, kui sinno Arm
meid ei hoija. Oh! ärräwõiko mitte meije Patru perräst
õmma Armo meist ärrä, enge hoija meid et Kurrat, Jlm
nink meije Lihha meid ärrä ei peträ, ei ka hukkota Umduſ-
ſu,

sa, Kätte-Wötte, nink mu sure Häi nink Vattu sisse; enge ehl meid kül sega peäs tiusatama, et meije siffi ikkes wois sine ärrawärdä, nink Woinust sada.

213. Ütle mulle s'itmet Palwet?
Enge pästä meid ärrä Kur ast.

214. Mes se om?

Meije palleme sensinnatsen Palwen, kui ütte puhhuga, et meid Jssä Taiwan figesuggutsest Jho, nink Henge Hä, nink Auwo Kurjast tahhas ärrapästä, nink wimate, kui meije Sunnikenne tulley, ütte önsat Oisa anda, nink Arnoga sestinnastest Häddä: Örrust hennē mannu Taiwan wöita. Amen!

215. Kumb es se fige suremb Kurri om?

Par. Se päle tulley ka, Jummalawallatulle Ruht-
Wises, ent Ustikulle Puhhastam sses, kii mu Kurri, mes Jhhulle, Häle nink Auwulle Rahjo teep.

216. Kumbas meid räwweste figest Kurjast
ärräpästetäs?

Sis, kun meije Ussun Kriinusse siss önsaste ärrätoleme.

2 Tim. 4, 18. Jssand saap minno ärräpästämä figest kurfast tööst, nink ülles piidämä ommale, toiwatisele Nitile. Lemmäte olgo Auw iggawest iggawet es Ujas. Amen!

217. Mes sinna sen säitsinen Palwen pallet?

Arnas Jssä Taiwan, pästä meid ärrä figest Jho, nink Henge Hä, nink Auwo Kurjast, nink wimate kui meije Sunnikenne tulley, sis anna meile önsat Oisa, nink wöita meid sest Häddä: Örrust hennē mannu Taiwan.

218. Ütle mulle puhhä Jssä meije Oisa: Sönnu?

Sest sinno perrält om Running. Kii, nink Wäggi, nink Auwustus iggawärsel Ujal.
AMEN!

219. Mes meile ne Oisa: Sönnu tedä andwa?

Reid

Reid Pohje, kumma meije Ussu ülles säädwä, nink meid kindmäs reggewä, et meije Palwe Jummalast om kuultu.

220. Kumma es sis kesamma Pohja omma?

1. Sinno perrält (o taiwane Jssä) om Running. Kii. Se om: Meije olleme sinno Running. Kii. Rahwas, kumbe sinna ollet tonu, kallide saotnu nink puhhädamuz; neidsam ru saat sinna, meije Jssä, kui omme lasti nink Perrändäid: Meije Jssand nink Runningas, kui omme Ullambid, armollkult awwitama.

2. Sinno (o taiwane Jssä) om Wäggi. Sinna walliset üle fige; sinno Käen saiap Wäggi nink Woi mus, sinno Käen om se, sinna woi, nink, sest et sinna Jssä ollet; sis saat sinna kil andma, andis andma nink ärräwöita, mes nink nida kui meije palleme.

3. Uin. Auwustus iggawetsel Ujal.

Sinno perrält saap ollema Kirtus nink Auw iggawes, kui sinna meid kulet. Sinna saat sis oransa Arno surres reggemä, nink hendä, tööste kui meije Essä üllescun-
nistama.

4. AMEN.

221. Mes om Amen?

1. Et minna peä kindmä ollema, et nisuggutse Palwe omma sel Jssäl Taiwan wastawöeliko nink kuultu; sest temmä om meid essi käskau nidade palleida, nink toota u meid kuulda. Amen, Amen, se om: Ja, ja: nida peä) sundimä.

222. Kustas meije wöime kindmä olla, et meije Palwe Jummalal wastawöel om, nink et temmä seddä kulet?

Sest et temmä (1) om käskau meid palleida. (2) tootanu meid kuulda.

E 2

Sam.

Sam. 8. 27, 8. Minno Südda pannel sulle ette sinno Šonna:
Teise peate minno Palget otšmä; Seperräst otši minna ka,
Iffand, sinno Palget.

Sam. 8. 50. 15. Heika minno Uppi Hädda Iffen, siš tahha minna
sinno arrapäšä, niš sinna peat minno kuma.

Jan. 16. 11. Tötelikkult, tötelikkult minna ütše teile: Mes
teie Ššäst eäle sate pallemä minno Dimmel, seddä saap tem-
mä teile andma.

223. Kas siš Jummal ikkes meije Palwet
kulep?

Ja ikkes, kui meije temmä Mele perräst palleme, 1 Jan.
5, 14. ehk temmä käl eggä lörd (1) seddämaid, nišk
(2) seddäsamma ei anna, mes meije palleme, enge
muud.

224. Melles temmä ikkes ei anna, mes meije
palleme?

Et meije peame (1) uss nambaste pallemä, (2) om-
ma usku, Kannatust nišk totust harjotama, (3) meije
Parrust, Käänmissä Wiwiramisse päle mötlema, (4)
hendä ennämbeste tömistama, kui temmä parral Njal
annap, mes meije ellenie pallesnu

225. Minšk perräst ei anna temmä wabhest seddä-
samma, mes meije palleme?

Sest et temmä seddä tšäp meile kahjotško ollewat.
Seperräst annap temmä muud, mes tullusamb nišk par-
remb om.

226. Kumma e^a ne omma, kumbe Jummal
Pohhalt ei kule?

Ne, kumma ilma Parrust-Käänmisseta, Ušuta, töme-
leta nišk päle mötlema a paliewa.

Jan. 9, 31. Meije tšäme, et Jummal Pattatšid, (Kumma bens-
dä Pattust ei känä) ei kule. Enge, se Jummalapelašil om,
nišk temmä Tahimisi teep, seddä kulep temmä

Jak. 1, 5. 6. 7. Kui teiše kelleše Larkust puus se pallego Ju-
mal, se figille digede annap, nišk ei nägöta mitte, siš saap tälše
antus.

antus. Ent temmä pallego ussun, nišk ärrä möttelego mitte
katsite; sest se katsite mötlep, se om Perre Väine arwohinne,
kumba Tulest ajetas nišk heidetäs. Sest sesamma Juniminne
ärrä mötlego hendä middäte Iffandast iawat

Esa. 29, 13. 14. Seperräst et sesinnane Rahwas omma Suga
minno mannu lähhänes, nišk oume Šauldega minno awus-
tap, ent neibe Südda kowwen minnust ärrä om nišk peiščwä
minno Junimisse Käššide perrä, kumbe nemma oppetawa; siš
tahha minna ka sesinnatše Rahwaga immelikkule umbre kow-
wä, immetaolikkult nišk immelikkult.

227. Märä? Pohja es ütšel digel Kristi Junimissel
päle se weel om usku, et temmä Palwust Jum-
malast kuuldas?

Se, et temmä Jummalaga Leppingun om.

Jer. 31, 33. 34. Se peap se Lepping ollema kumba minna Je-
raeli Koaga tahha tettiä, verräst seddä Uiga, ütšep Iffand;
Minna tahha omma Šabus neibe keslette anda, nišk neibe
Šöämette kšrotada. Minna tahha neibe Jummal olla, nišk
nemmä peawä minno Rahwas ollema. Nišk leäfe ei sa en-
näm töšt, ei ka Welli Welle oppetama nišk ütšemä; Vanne
Iffandat; enge nemmä peawä minno käl tundma, Wäiko nišk
Šure, ütšep Iffand. Sest minna tahhä neibe neibe kursa Šödd
andis anda, nišk ei tahha neibe Pattu mitte mäletäwä.

229. Kus om sesinnane Lepping Jummalaga
tettu?

Pühhän Kristimissen.

1 Peetr. 1, 21. Se Kristiminne teep meid öntäs (ei mitte Diosusse
Arwöminne lihha päält, enge hä Südwäme Teemisse
Lepping Jummalaga) läbbi Šešisse Kristusse illeštöšsen iše.

229. Mes om meile Jummal sesinnatsen Kristi-
misse Leppi gun tootanu?

Seddä, et temmä meid rahhap läbbi pühhä Kristimisse
puhtas möšše meije Parrust, nišk meil: neidsammu käl
andis ant a; Kristusse sissen meid ommis Šašis nišk Per-
rändajis wast wötta; läbbi pühhä Wäimo meid püh-
händäwä, nišk wimäre meid iggäwes öntäs, tettiä.

Ap. Teg. 22, 16. Tõsse ülles, nink loss henda ristii, nink omne Pattu ärrämõste, nink heika appi Jssanda Nimmme.

Kal. 3, 26. 27. Teije ollete rist Jummala karse, läbbi ussu Kristusse JEsusse rist n. Sest mitto teid Kristusse päle omma ristitu, ne omma Kristust henne päle tõmbnu.

1 Kor. 6, 11. Teije ollete ärrämõstu, teije ollete pühhandetu, teie ollete õiges sanu, läbbi Jssanda JEsusse Nimmme, nink läbbi meisse Jummala Waimo.

230. Mes meije sis niuggusen Leppingun Jummalalle olleme tootanu?

Meije olleme tootanu ärrawandu nink taggandada Kurratit nink kil temmä Tõdd nink Tallitamist, se om, kil Pattu; Se wasta jälle ussu Jummala se Jssä, kui omma Poja nink üllespidäidä sisse; Jummala se Poja, kui omma aino Jumastaja, Wahhe Mihhe nink Onnisteggia sisse; Jummala se Pühhä Waimo, kui omma Pühhäidäidä sisse, nink seddäsamma auruustada.

231. Kas sis sinna ka Jummalaga seddä Leppingut ollet tennu?

Ole. Kui minna oll ristitu, sis om Jummal mulle, nink minna olle läbbi omma Kristi Essä nink Kristi Emma Jummalall: seddä tootanu.

232. Mes sis Kristminne om?

Kristminne ei olle mitte wahjas Wessi, enge om Wessi, Jummala Kõssun säetu, nink Jummala Sõnnaga ühhendetu.

Ewees. 5, 25. 26. KRISTUS om armastanu Roggodust, nink om henda efi se eest ärrawandu, et temmä seddä pühhandas pohasten läbbi Wee, Kristminne Sõnnan.

233. Kumb es sis om niuggune Jummala Sõnna?

Kui meije Jssand Kristus ütlep. Matth. 28, 19.

Minge nink teke Jüngris kil Pagganid, neid

neid ristten Jummala se Jssä, nink Poja, nink Pühhä Waimo Nimmel.

234. Kuis sis peap ristitämä?

Sündinu ellawät Jiminiist peap Wette kastetama, ehk Weega jypotetama, nink nimmelt nimmitetämä; nink sis peap ütle ämä: Minna ristii sinno N Jummala se Jssä, Poja nink Pühhä Waimo Nimmel.

235. Mes annap ehk sadap Kristminne?

Temmä sadap Pattu Andis, Andmist, päästap ärrä Surmast nink Kurratist, nink annap tagawest Onnistust Tigille, kumma seddä ussua, nida kui Jummala Sõnna nink Tootus, ütlep.

Ap Teg 2, 38. Käände henda Pattuist, nink lasse eggäitäs teije seäit henda ristii JEs. se Kristusse Nimmel, Pattu Andis, Andmist. Nink sis sate sama Pühhä Waimo Andet.

Rom. 6, 3. Es teije tilä, et mitto meid Kristusse JEsusse päle omma ristitu, temmä Surma sisse olleme ristitu?

Kal 3, 27. Mitto teid Kristusse päle omma ristitu, ne omma Kristust henne päle tõmbnu.

236. Kumb es ncsamma Jummala Sõnnu nink Tootusse omma?

Kui meisse Jssand Kristus ütlep: Mark. 16, 16.

Ke ussup nink ristitäs, se saap õnsas sama, ent se ei ussu, se saap ärräsunnitus.

237. Kuis Wessi ni suri Noju woip tettä?

Wessi ei te idretelikkult seddä mitte, enge Jummala Sõnna, kumb se Weega nink se Wee man om: nink Us, kumb seddä Jummala Sõnna Ween ussup. Sest ilma Jummala Sõnnata om se Wessi wahjas Wessi, nink ei olle mitte Kristminne; Ent Jummala Sõnnaga om se ües Kristminne: se om ües Armo täüs Ell. Wessi, nink Wast. Sündinisse. Kristminne pühhan Waimon: nida

da kui pühhä Pawel ütles Titusse Ramatun kolmandan Päihkin: Jummal Issa om omma Hallelustuse verrä meid dafas temnu läbbi Pühhä Waimo Jällelunnitämisse nink Wastereggemisse; Wihimisse kumba temmä rikallikust meij päle om wäljä kallanu, läbbi Jesusse Kristusse, meije Onnistegajid; et meije temmä Armust diges rettu iggawesse Eho Perrändajis saass; Louisse perrä. Se om tottelik Söma.

238. Sis om jo sul pühhäst Kistmissfest suur Kööm?

Kuis sis? Sest eigewäggenenne Jummal om minnoga Leppingun. Temmä om minno Pattun sündinu Wihha Last, läbbi pühhä Kistmisse, ommas Latse jälle sünnitänu. Omma Pühhä Waimo om temmä pühhän Kistmisseu rikallikust minno päle wäljä kallanu; Minno selgest Armust diges nink iggawesse Eho Perrändajis temnu. Seperräst woi minna pühhäst Kistmissfest hendä wasta Pattu, Kurrati, Suema nink Pörag-Hauda römistada.

239. Ent kas sinna seddä Kistmisse Armo jälle woi ärräkaotada?

Ja, kui minna nimmen nink lödwa Melega Pattun kui Kurrati Teun, ilma Perrändajeta päle ellä, sis tagagona minna sest Armust jälle ärrä, sa kawwalas Wandjas, nink rikku ärrä seddä Leppingut, kumba minna Jummaloga olle temnu.

240. Sis ei anna meile Kistminne mitte Lubba meije omma Mele nink Pärrä ellädä?

Ei anna mitte, enge temmä tähhendap, et wanna Adamat peap meije sissen, läbbi eggäpäiwätsse Kahhitesmisse nink Parust; Käändmisse, ärräuppotetama, nink peap ärräfoolma fige Pattu nink Kurja Himmuga, nink peap eggä Päiwä jälle ette tullesma nink ülles toufma wastne Jnnie

Jnniminne, te Digussen nink Dubtussen Jummalä ein iggawes elläp.

Rom 6, 4. Meije olleme Kristussega mahhamotetu läbbi Kistmisse Suema sisse; et ötje kui Kristus om ülles ärrätetu Kooljil läbbi Essä Numustuse, nida peame ka meije wassen Ellun käüma.

241. Mes se wanna Adam om?

Se pattane loom, ehk Perris-Pat, fige omma Suguga.

242. Melles se wannas Adamas Kutsutas?

Sest et meije fik seddä eddimätsse Jnnimissfest Adamist elleme perrändänu.

243. Mes selle wannalle Adamalle peap tectämä?

Meije peame teddä ärräuppotama nink ärräkoletama fige Pattu nink Kurja Himmuga.

Rol 5, 24. Kumba Kristusse perrält omma, ne pannema omma sibha Kisti, Himmu nink Tahmissega.

244. Nink läbbi es teddä peap ärräuppotetama?

Läbbi eggäpäiwätsse Pattu Kahhitesmisse nink Pärtust Käändmisse.

245. Kuis temmä läbbi eggäpäiwätsse Kahhitesmisse nink Pattu; Käändmisse ärräuppotetas?

Kui minna eggäpäiwä hendä kae nink Kuusa, Euitaomina Jummalat wasta Pattu te, neidsammu Pattu Kahhite, Ussun Kristusse läbbi Pattu; Ändisandmist, ka pühhä Waimo Abbi, wasttes Kuulmisses, palle, nink se läbbi eggäpäiwä wanna Pattu Harjorust mahha järtä.

246. Mes se wastne Jnnimiane om?

Ke wastse Sündmisse Armo sisse kindmätlä idäp, nink läbbi sesamma Wäe digeste nink pühhäste, Jummalä een elläp.

Exeef. 4, 27, 24. Sage wastes omma Mele Waimin, nink tönd-
se wastet Jnimmist henne päle, ku ab Jummalä perrä om todu,
tötteiffan Dguffen nink Pühhäuffen.

247. Kas meije sis peäme läbbi Kristimisse nisuggut-
sis wastis Jnimmis sama?

Ja, peäme. Sest Kristinne ei olle mitte ütšändä
Jänšändimisse, enge ka pühhä Waino Wastse, Tegge-
misse Wihtminne: Kun nink seddä Wastse-Teggemist
ei löwöi, sääl ei woi hendä Jnimmis Kristimisse-Armust
mitte römustada.

248. Kas woitwa ka ne, kumma se Krist. Leppingo
ülle omma astu, jälle Armo nink Pattu An-
disandmist sada?

Käl Kui nemmä hendä tige Süddäme Nouwo
nink Hinmoga Pattust ärräkäändwa.

1 Jan 2, 1, 2. Kui teäle Pattu teep, sis om mell Censaisat
(Censaisat) Essä man, Jesus Kristus, se tige, nink temma
om Ärräleppitaminne melle Pattu eest: Ent ei ütšändä meije,
enge ka foggona Jma Pattu eest

249. Kuis nink kus meije seddä Krist. Leppingut
jälle wastes teme Jummalaga?

Pühhän Oddango Sööm. Ajan, kumb ka kutsutas
Altari Saakramentis.

250. Mes Altari Saakrament om?

Se om meije Jssanda Jesusse Kristusse töttelil töisi-
ne Jhho, nink töttelil töisine Weri, Leiwä nink Wina
al melle Kristi-Nahwale sümwä nink jumwa Kristussest
essi säera.

251. Ute mulle neid Säädmissä Sömmu?

Meije JESUUS JESUS KRISTUS,
sel SÄ, kui temmä säije ärräantus, sis wöt tem-
mä Leibä, tennäs, murs nink and ommille
Jnug-

Jngridle nink üttel: Wötkä, jöge, se om min-
no Jhho, kumb teije eest antas. Seddä teije
minno Mälletusses.

Selsammal Kombel wöt temmä ka Karkit,
perräst Oddango Sööm. Aiga, tennäs nink and
neile, nink üttel: Wötkä nink jöge kii se siffest,
Gesinnane Karkit om se wastne Lepping minno
Werran, kumb teije nink mitma eest ärräwal-
letas Pattu Andis. Andmisses. Seddä teije,
nisaggede kui teije seddä jote, minno Mälle-
tusses.

252. Kes om seddä pühhä Oddango. Sööm.
Aiga säädnu?

Meije JESUUS JESUS KRISTUS.

253. Kunnas temmä seddä säädnu?

Wimmel Söl enne omma Surma.

254. Kelles temmä seddä säädnu?

Neile Kii Jnimmisille, kumma temmä sisse uskwa.

255. Mes meile antas pühhän Oddango.
Sööm. Ajan?

Leiwäga antas meile Kristusse töttelil man eller Jh-
ho, kumb meije Pattu eest Surma sisse om ärräantu:
Winaaga antas meile Kristusse man eller töttelil Weri,
kumb meije Pattu eest om ärräwalleru.

256. Kuis neidsinnatsid Aju pühhän Oddango.
Sööm. Ajan meile antas?

Nida, et meije omma Suga KRISTUSSE töt-
telilko Jhho nink Werd same nink wasta wötrame, ehk
söme nink jome.

2 Kor. 10, 16. Se önniseta Karkit, kumba meile önnistame, es
se olle KRISTUSSE Worega ihhendäminne? Se Leib,
kumbo

kumba melle murrane, es se elle KRISTUSSE Ibhoga
Uhhendaminne.

257. Kuslas sirna sedda rijar?

Neist Saadniffe Sönnust: Söge, se om minno
Ihho; joge, se om minno Berri.

258. Mes nisuggune Söminne nink Jominne
awwitap?

Sedda näterwä melle nesinnäise Sönnu: Teije eest
ärräantu nink ärräwalleto, Pattu Andisand-
misses. Se om: et meile Saakramentiu Patu. Aus-
disandmist, Elio nink Önnistust neide Sönnu läbbi an-
tas: Sest kuu Pattu Andisandmist om, sääl om ka Elio
nink Önnistust.

259. Mes se weel awwitap?

Temmä lä: ra wis Ussu Kinnitass, Elio Parranda-
misses, Kristussoga Uhhendamisses, iggawerse Elio Kinni-
tämmisses. Se pohjandap hendä kii Patu Andisand-
misse päle.

260. Kuis ihholik Söminne nink Jominne ni suri
Assu woip tallitada?

Söminne nink Jominne ei te törelik^ult sedda mitte;
enge ne Sönnu, kumma sääl saiswa; Teije eest ärrä-
antu, nink ärräwalleto, Pattu Andisandmis-
ses. Kumma Sönnu se ihholikko Sömisses nink Jo-
misses man omma kui Pä. Tük pühän Saakramentiu.
Nink se neidsannu Sönnu ussup, sel om, mes nemmä
ätlerwä nink tootawa, se om: Pattu Andisandminne.

261. Mes meije peäme reggemä, kui meije pühän
Öddango-Sööm-Ajan Kristusse Ihho söme,
nink temmä Werd jome?

Meije peäme omma Meelde algatama, kui wäega
temmä

temmä meid om armastanu, et temmä meije Lunnastamis-
ses hendä essi om Surma sisse ärräandnu, nink omma
Werd ärräwalleto, nink nida peäme temmä Surma
Fulstama.

1 Kor. 11, 6. Misggede kui teije sedda Leibä söte, nink sedda
Karikat söte, sis kulatage JESUWA Surma, senni kui
temmä tullep.

262. Melles meije Kristusse Surma peäme mälles
tämä nink Fulstama?

(1) Seperräst, et meije peäme Pattu päle fohhalt wi-
ha: ses sama, kumma perräst KRISTUS ni paljo
piddi kannatama.

(2) Et meije peäme Pattu Andisandmist kindmäste
ustina, sest et KRISTUS sedda ni kalliste om saanu.

(3) Et meije KRISTUSSE Tahmisses nink
Oppusse perrä peäme ellämä, sest et temmä ni paljo meije
eest om kuuatantu.

263. Kes sis sedda pühän Altari Saakramenti
tullulikkult wasta wottap?

Paastma nink ihholikkult hendä walmistama, om kui
kaunis wälkäspiddine Walmistaminne: Ent se om dige-
de ausa nink walmis, se neid Sönnu ussup: Teije eest
ärräantu, nink ärräwalleto, Pattu Andisand-
misses. Ent se neid Sönnu ei ussu, chē neist katrite
mörlep, se om Umbusklik, nink ei olle mitte digede wal-
mistetu: Sest se Sömma: Teije eest, pärowap selgid
ustuktu Süddämib.

264. Kuis hendä Jannimine digede peäp wal-
mistama, et temmä pühän Öddango-Sööm-
Aiga wois tullulikkult wasta wotta?

Jannimine kusago hendä essi, nink sögo nida sest lei-
wäst, nink jogo sest Karrikast. 1 Kor. 11, 28.

265. Kuis

265. Kuis se Riufaminne sinnip?
 Junimune peap. (1) Jummalala kumme kassu perra
 omma Ello nink Dood labbi otama nink arrakama, kui
 tao temma neidsammu om piddanu, wai ei olle.

(2) Sis peap temma omma Soand digede arra
 ma; kas temma omme Partu figest Suddamest kabhic-
 sey; kuis temma eddispaide tahhap ellada; kas temma
 henda esset Melest tahhap parrandada, wai wanna
 Partu sisse jada.

(3) Peap temma usinaste perra kaema; kas temma
 kindma Soamega Kristusse Armo pale today nink temma
 sisse ussuw: nink nidade peap temma, Kristusse perrast
 Partu Andisandmist otama, nink sama.

2 Kor. 13. 6. Kinsoge henda essi, kas teie ussuw ollete, kaega
 henda essi arra. Ehf es teie henda essi tunne, et Jesus Kris-
 tus teie sissen om?

266. Kas ne woiowa tullulikkule Lawwalle minna,
 kumma henda ei kuisa?

Ei woi mitte. Ke kuyaste (sest Saakramentist)
 soop nink joop, se soop nink joop hennete essi Sundust, sest
 et temma Bahhet ei te Issanda Jhhust. 1 Kor. 11, 29.

267. Kas ne woiowa tullulikkule Jummalala Law-
 wale minna, kumma wallaro Kombel
 Partu sisse jawa?

Ei woi mitte. Sest KRISTUSSE Jhho, kum-
 ba meije puhhan Oddango-Sodm-Ajan some, nink tem-
 ma Weeri, kumba meije jome, ei olle mitte seperrast arra
 antu nink arrawalleu, et meid se labbi Partu nink jum-
 malawallaru Ellun peap kinnitetama; enge et meid sest
 peap arrarasterama, nink et meije peame mahha jama
 Partu Orust.

268. Kun

268. Kunnas nisuggune Riufaminne nat.
 tatas?

Essi arralikkule sis, kui Partale minnas.

269. Mes om Partal kuumma?

Omna Partu Jummalale, nink, temma Assemel.
 Ke. Effandalle illestunnistama.

270. Maraste Takti es Partal. Kuumisse mannu
 tarwis omma?

Minna peä (1) omme Partu, nink et nomma mulle
 Sud amest haiget terwa, ill. scum skama: (2) KRISTUS
 EUSEE perrast Armo nink Andisandmist palama.
 (3) Wassest henne ette wot na, nink ka tootama, labbi
 Jummalala Armo, omma Ello parrandada.

271. Kas sinna essi woi neistumarast Taktist Partu
 illestunnistamisse Sodmu tokko
 sada?

Minna tunnista illes, et minna olle rassedaste Motte,
 Sodnu nink Toga Partu temnu, nink sega Jummalala
 Wihha nink Dub lust arrateninu. Ent minna kabhise
 omme Partu figest Suddamest, nink palle neide Andis-
 andmist Kristusse perrast, ke minno Partu eest om arra-
 kolu. Minna tahha eddispaide henda parrandada. Ar-
 mas JUMMAL, anna mulle se tarwis emma puhha
 Waimo!

272. Kas minna sis woi, perrast sedda Partu illes-
 tu nistamist. kindmaste ussuw, et minno Partu
 omma rooste andis antu, kumma Kerk.

Effand mulle neid andis
 annap?

Kowaste. Sest KRISTUS om ommale Kerk-
 kulle sedda Ammerit andnu, nink Kerk tallicap sedda labbi
 saeru Juttusse Ammeti.

Matt.

Mat. 18, 18. Tõttelikkult minna üttele teile: Mes teie edle
Ma pääl sata lehtmä, se peäo ka Taiwan ollema lehtetu.
Nink mes teie edle Ma pääl sare pästmä, se peäp ka Taiwan
ollema pästetu.

Jan. 20, 21. Kelle teie Pattu andis annate, neile omma
nemma andis antu, nink kelle teie Pattu kinnitäre, neile
omma nemmä kinnitetu.

Sest Toocussest peä minna hendä Uffun römustama,
kui Kerk. Essand minno Pattu mulle andis annap.

2 Kor. 5, 19, 20. JUMMALA ollt KRISTUSSE sissen,
nink leppit Jhna hennega ärrä, nink ei arwa nelle mitte neide
Pattu, nink om meise seän ülles säädna leppitämisse Sõnna.
Sis olleme nüüd KASSU KRISTUSSE effemel, seä JUM-
MALA mannitsep meise läbbi; sis palleme nüüd KRISTUS-
SE affemel: laste hendä leppitädä Jummalaga.

273. Ent kas minna hendä woi Pattu Andisand-
missest römustada, kui minna omme Pattu
ei kahhetse, ei mõtle ka hendä par-
randada?

Ei woi jacht. Sest kui minna Süüdämist hendä ei
tahha parrandada, nink sün Jummalall: omma Suga
seddä toora, sis püwä minna ennege Jummalat nink
Jummissi pettä. Nink sis om nisuggune Pattal. Käsi-
minne säräne Pat, kumba Jummal ajalikkult nink igga-
wes nuhelep.

Esa. 29, 13, 14. Seperräst, et sefinnane Rahwas omma Suga
minno manny lähhünes. nink omme Suuldega minno annus-
tap. ent neide Süüdä fawren minnu ärrä om, nink pehädä
minno Jummalist KASSUDE verrä. kumbe nemmä appetawa sis
tahha minna ka sefinnatse Rahwaga immetikkult umbrekäwä,
immetoikkult nink immetikkult.

Hom

Hommuungo = Öddango = nink Sõdm = Aja Palkussist

274. Kuis meise kük omma Eloo Päiwi peäme
nakkama nink löppetama?

Sõdameliko Palkussiga. Seperräst om ka Hommu-
gunne nink Öddangunne Palkous pühhan Katakis-
mussen ette kirjotetu.

275. Mes sinna Hommogult nink Öddangult peät
teggemä, kui sinna üllestõffet, ehk
maggama läät?

Minna peä pühhä Kristi henne ette heitmä, nink üt-
lemä: Nüüd õnnistaga minno JUMMALA Jhna, Poig
nink pühhä Waim! AMEN.

276. Melles sinna Kristi henne ette heidät?

Minna ei te seddä mitte seperräst henne ette, et minna
peäp mõtlema, Kristi sissen üttele effiärräikkõ Wäe ehk
Jummo olemat, minno arwidada nink kaitse; enge
minna algata se man omma Meelde omma JS.
SUNDAL KRISTUSSE, se Kristi wäle min-
no Pattu perräst om podu. nink tunnista sega ülls,
et minna ütfindä temmä läbbi Abi nink Dünnist
oeti.

277. Mes Mõtte es sul neide Sõnnuga om, kui
sa ütlet: Nüüd õnnistaga minno
JUMMALA?

Minna teni hennete eeg: Jäwä omma Pat-
tuga Jummalaga Sundast nink Wannet,
se wasta palte minna Jummalat, et temmä
minno

S

minno peap önnistama; nint minna anna henda Jummalä Kaitsemisse nint Taitsemisse alla, et temmä minno S nint Päiwä tahhas wallitseda, nida kui temmä essi tunney nint tahhap. Eest minna tija tödö, et temmä ei sa üttele Kurja minno päle toma, konna temmä minno armolinne Essä om.

278. Ütle mulle sis omma Zommungo nint Oddango Palwet?

Minna tennä sinno, armas taiwane N. Issä, läbbi JESUSE KRISTUSE, sinno arma Poja, meije JESUSDA, et sinna minno minnewal Sjel (Päiwäl) ni armolikkult ollet hoidnu nint kaitstu. Minna palle sinno, sinna tahhas mulle andis anda fik minno Pattu, kumbega minna sinno olle wihestanu; nint sinna tahhas minno ka selsinnatjel Päiwäl (Sjel) ni armolikkult hoita, Pattu, Häütusse nint lige Kurja eest, et fik minno Wötte, Eödda, Teggo nint Ello sinno Mele perräst wödis olla. Eest minna anna omma Jhho nint Henge, omma Keiserit, (Keiserinne) Üllembid, Wannambid, nint fik Kristi - Rahwast, sinno jummalikko Heolä

Hoolde nint Kätte. Sinno pühhä Engel olgo meije man, et kurri Baimlaine üttele Woiwust meije ülle ei sa. Amen.

279. Mes selsinnatjen Palwen opperetas?

Siin opperetas (1) üts Tennäminne Jummalä Kaitsemisse eest (2) üts Palwus Pattu, Andisandimisse nint Hoitsemisse perräst, lige Jhho nint Henge Kurja eest.

280. Mes sinna weel Zommogult peät teggemä?

Minna peä Jummalä pühhä kümme Käsku henne ette wötmä, kui üttele Wödo - Langa, kumma perrä minna lige Päiwä tahha ellädä, nint peä Jummalat pallema, et temmä mulle se tarbis omma Pühhä Baimo tahhas anda.

Dist ülles Palwust pühhä Baimo perräst.

151. Küssim. Po. minno sisse, n. t. f.

281. Melles sinna Oddangult Jummalä kümme Käsku henne ette peät wötmä?

Üttes Warjo - Kaetusses, (eh. Peegits) kumman minna henda ka, kuitao minna minnewäl Päiwäl olle ellänu. Mes minna sis löwöwä henda kurjaste tennus, seddä palle minna Süddämeest Jummalast andis. Ent kui minna henda üttele ehl töise Pattu eest olle hoidnu, sis tennä minna Jummalat, et temmä minno se eest om kaitstu.

282. Ent melles meije omma eggäpäiwälilist Sööm - Aiga Palwuffega peäme allustama nint löppetama?

Ei ütsindä se perräst, et meije Jummalat tennäme, et temmä meile Söki nint Joki om andnu; enge et meije

Ja peame tedda pallemä, et temma meile sebdä tahhas
lasse figginedä meije Jhho Kofutamiffes nink Ter-
wuff s.

5 Mos. 2. 8, 6. 10. 17. Ped JESUUDA omma JUMMA-
LA Kästu, hoila temmä Teed nink pelä tedda. Nink kuf
fiana illet sönu nink sönuš fana, sis peäi sinna JESUUDA
omma JUMMALAT kirma se hä Ma eest, kumba temmä
fulle om andnu. Hoila henda, et sinna JESUUDA
omma JUMMALAT ärrä ei unnetä, sega, et sinna temmä
Kästu nink temmä Södufid nink Kofhto ei peä.

7 Tin. 4, 4 5. Kif JUMMALA loob. Affi om hä, nink mid-
däse ei olle ärrähettilik, mes Tennoga wastawoetas. Sest se
pühändäds läbbi JUMMALA Sömma nink Palwuffe.

283. Mes sinna enne Södm. Uiga pallet?
Runninga Sawida 145. Laulust

Kifi Silmä lootwa sinno päle, JE-
SUUD, nink sinna annat neile neide
Söki ommal Ujal. Sinna awwat illes
omma rohket Kä, nink teet sönuš kif, mes
ellap, hä Melega.

Perräst loe minnä Jssa Meije, nink seddä
Palwet:

JESUUD JUMMAL, taimwane
Jssa, önnista meid nink neidsunatsid sinno
Andid, kumbe meije sinno rohkest Urmust
wassa wöttane, läbbi JESUSSE
KXJSSUSSE, meije JESU-
DA. Amen.

284. Märäse

284. Märäse Silmä es se Jssanda päle
lootwa?

Kife Silmä, Kife Jnnimiste, Ja Runningide nink
Wörste Silmä. Ja ka kif elläwä Töpra nink Wörsta
liste Silmä.

Lam. 1. 10. 27. JESUUD, kif lodap sinno päle, et sinna
nelle Söki annas, ommal Ujal. Kui sinna nelle annat, sis
koguwa nemmä, kui sinna omma Kä illes awwat, sis sawa
nemmä Häga sönuš. Kui sinna omma Palget ärräpedäi, sis
hirmusse nemmä ärrä; sinna wörrat ärrä neide Sögo, sis
löwa nemmä tühiä, nink sawa šälle Pörmus.

285. Kuis kif Silmä Jssanda päle lootwa?

Ukifko Jummalä Latse lootwa temmä päle tarfelik
ko Lorussega. Moistmarta Töpra läbbi omma Lomo
Uhamisse, kumba nemmä Köölmisse nink Hundamisse-
ga tedä andwa.

Matt. 6, 31. Teije taimwane Essä tijap kuf, et teile sebdä kif
waja om.

Lam. 1. 104. 21. Sinna teet Timmedest, et S saap, sis kiffwa
kif Kötälisse. Dore Löwro. Penni, kumma Sagi perä
röökwä, nink omma Söki Jummalast otswa.

286. Kes sis annap kigille Jnnimistille nink
Töprille neide Söki?

JESUUD meije JUMMAL.

287. Märäst Söki es temmä annap?

Neide Söki, kumb eggäuttele parras nink hä om.

288. Kunnas temmä neile annap neide Söki?

Ommal Ujal, se om, parral nink sel Ujal, kumb
temmä Mele perräst om, kui temmä neid ürikesi Uiga om
lastnu Nälgä kannatada.

289. Minkperräst annap temmä Söki?

Et kif, mes llap, peäp sönuš sama. Seperräst ane
nap temmä sedä Söki nida, et temmä ka selle Sögille
Wälke nink Jalko. annap meid sönuš tetä.

West.

Matt. 4, 4. Inimune ei ellä mitte ütfindä leimäst enge eggä-
üttest Sönnait, kumb Jummalä Su läbbi wälkä tulleo.

290. Kuis sinna perräst Södm: Aiga pallet?

Tennäge **JESUNDÄ**, ject et tem-
mä om helde, nink temmä Helhus püssip
iggawes; ke ligure Libhale Söri annap,
ke Töprille Söta annap, norille Raarnille,
kumma teddä oppi heitwa. Issandal ei
olle mitte hä Meel Hobbese Wäest, ei ka
Melehä lenki Luit; **JESUNDÄ** om
hä Meel neist, kumma teddä peljäwä nink
temmä Armo päle lootwa.

291. Mes weel?

Meije tennäme sinno, **JESUND**
Jummal, tawane Issä, läbbi Jesusse
Kristusse, meije Issanda, ligure sinno Unde
nink Häteggemisse eest, ke sinna ellät
nink wallitset iggawest iggawetses Ajas.
Amer.

292. Melles sinna Issandat tennät?

Sest et temmä om hilt enink arusa, ehl rohke, ke meile
selget Hääd se p nink annap.

293. Es sis Jummal ärrä wässi Zääd tetten?

Eiwäss mitre, ject temmä Helhus püssip gawes.

294. Kuis sinna seddä moitat: Issandal ei olle
mitte hä Meel Hobbese Wäest?

Jummalal ei olle mitte nisuggune Hä-
Meel

Meel Hobbese Wäest, et temmä teddä temmä
Jouwwo ehl Rangusse perräst peäs toitma,
nida kui Sure Essanda omme Hobbesid, Per-
ne nink Hurte neide Jouwwo nink Illo perräst
kallis piddawä.

295. Kuis sis seddä peap moisterama, mes lenki
Luit üteldäs?

Orse nisammute. Jummalat ei wä sinnä üttele In-
nimisse Panas ehl ihholit Wäaggi, et temmä tälle se per-
räst peap hääd teggemä, nida kui Runninga omme Sol-
dait nide Rangusse nink Wä: perräst toitwa.

296. Meije es sis Jummalal Melehä om?

Ten mäi om hä Meel neist, kumma teddä peljäwä,
nink temmä Armo päle lootwa, se om: kumma lafseltä
kuit temmä sisse uftwa.

297. Kuis meije sis nüüd ligure parrembide woime
Jummalat tennädä Sögi, Joki nink
ligure Häteggemisse eest?

Kui meije teddä temmäse Kässu perä ligure Aija üle
pelhäne, armastome, nink temmä päle h d äme.

298. Sinna ollet nüüd Kristilikkä Oppusse Päätükki
retä sanu, tas se käl om, et sinna seddä tijät?

Ei lle mitte enge minna peä ka se perä digede uftma,
nink nda kui Kristi: Inimisse sinnis, ellämä.

299. Kuis sinna seddä tahhat nakkata?

Mina tahha h ndä sell si narselle Oppusselle eggä
Päwi ussinaste harjotade, nink Jummalat temmä Puh-
ha Waimo perräst palleida, et temmä minno tahhas
opperda, seddä digede tundma, uftma, moistma nink
teggendä.

300. Kuis sinna sis seperräst pallet?

Arnas tawane Issä, minna tennä sinno, et sinna
meile

meite omma Onnisteagija Eundmist omman Sönnan
 ollet arwalbanu. Lasse minno, läbbi sinno Armo,
 nisuggutsen Eundmissen kastroada, Weerd wöitta ninf
 ikles täwembäs sada. Soera se läbbi minno Söä-
 mette diget töttälilko Uffu, kumb läbbi Armo tegäijä
 om. Pühhäändä minno omman Eönten, sinno Sö-
 na om Eösidus. Anna mulle ka winäte perräst seddä
 Niga iggawest Ello, et minna se sissen woi sinno täw-
 welikkule tuta, närtä ninf iggawes sinno mannu
 jädä; läbbi Kristusse Jesusse sinno Poja,
 meije Issanda. AMEN.

Summalalle Au ninf Tenno!

A N N O N C E S.

*Les Soirées de Windsor ou les Loisirs d'une
 famille anglaise, traduit de l'anglais par le
 citoyen MILLON, avec figures, volume in-12 ;
 Paris, Devaux, Palais-Egalité, n°. 181. Pigo-
 reau, place Saint-Germain-l'Auxerrois. Prix, 3
 francs pour Paris, 4 francs pour les Départe-
 mens.*

C'est un recueil d'historiettes et d'anecdotes, la
 plupart morales, mais réunies dans un cadre peu
 neuf: elles sont racontées par un vieillard philo-
 sophe à ses enfans et à ses amis, pour charmer
 l'ennui des longues soirées de l'hiver.

Õnija Lutteruse
Katerismus

Freib. 1787a

Selle raamatu olla felleaegne
Rõngu õpetaja minu wanaija
ifale leeripäema mälestuseks
kirjutatud. Tänni on teda epi-
wanemate mälestuseks

Peeter Windi Otepäas Puidlas
Marita. Loogal alal hoidnud
kõikid kirjime meie ka rui
oma epi wanemate mälestuse
Tartu Eesti Rahwa Muuseumis

Tartus 13 weabr. 1913a

wennad

Peeter ja Andres Windi